Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

27 чэрвеня 1991 г. ЧАЦВЕР

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

№ 124 (21652)

Цана 10 кап.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

ВАЖКІ ПРЫВАРАК

ГРОДНА. (Б. Пракопчык). У два разы павялічыліся сярэднія стаўкі рабочых і аклады кіраўнікоў, спецыялістаў і служачых гродзенскага ВА «Азот».

Акрамя таго, на прадпрыемстве выплачана адзінацовая матэрыяльная дапамога, кампенсаваны праезд у гарадскім транспарце і харчаванне ў заводскай сталовай. Але ўсё гэта стала магчымым дзякуючы самім хімікам. За пяць месяцаў года тут выраблена прадукцыі на 3 мільёны 710 тысяч рублёў больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. Аднак кіраўніцтва аб'яднання прама сказала людзям: калі вынікі работы ўпадуць, то і аплата будзе вернута на ранейшыя пазіцыі. Так што ёсць прычына задумацца...

ЦІ ЁСЦЬ ВЫЙСЦЕ З БЯЗВЫХАДНЫХ СІТУАЦЫЙ?

СКІДЭЛЬ. У складаную сітуацыю трапіў калектыў Скідэльскага камбіната будаўнічых матэрыялаў. Няма валюты, і як вынік — спыніліся пастаўкі латэксу з-за мяжы (латэкс — кампанент, з якога вырабляюць пальчаткі, дыванчыкі, плавальныя шапачкі і інш.). Зараз адна вытворчая лінія наогул прастойвае. З'явіліся лішнія рабочыя рукі, даводзіцца раней часу адпраўляць людзей на заслужаны адпачынак.

Але на камбінаце імкнуцца палепшыць сітуацыю. Сёння тут вядзецца пераарыентацыя на выпуск са смалы ПВХ вельмі дэфіцытных медыцынскіх пальчатак. Ужо наладжаны цесныя дзелавыя сувязі з вучонымі, таму ёсць усе падставы лічыць, што сваёй якасцю новая прадукцыя нічым не ўступіць лепшым замежным узорам. Адно хвалюе: не ператварыліся б у бюракратычную кругаверць неабходныя для пачатку справы ўзгадненні.

ПЕРШЫ «ІМПУЛЬС»

ЧЭРВЕНЬСКІ РАЁН. (С. Расолька). Пад такой назвай у пасёлку Смілавічы пачало сваю працоўную дзейнасць першае ў раёне малое прадпрыемства на дзяржаўнай уласнасці.

Заснавальнікамі «Імпульса» сталі тры арганізацыі — будаўніча - эксплуатацыйнае аб'яднанне «Мінскмеліярацыя», малое дзяржаўнае навукова-вытворчае прадпрыемства пры Мінскім аб'яднанні вылічальнай тэхнікі і мясцовае міжраённае ўпраўленне асушальна-арашальных сістэм.

Як расказаў дырэктар «Імпульса» І. Круглік, асноўная мэта дзейнасці прадпрыемства — выпуск тавараў народнага спажывання. Ужо ў хуткім часе плануецца наладзіць выраб ахоўных прыстасаванняў для аўтамабіляў, а затым — даволі складаных (і дэфіцытных) радыётэхнічных прыстасаванняў для будаўніцтва, аўтатранспарту, сельскай гаспадаркі. Асартымент будзе пашырацца.

ГАРКОМ ЗАГАВАРЫЎ ПА-БЕЛАРУСКУ

НАВАГРУДАК. (В. Пятровіч). З 1 ліпеня ў Навагрудскім гаркоме КПБ усё справаводства будзе весціся толькі на беларускай мове. Аналагаў такому рашэнню ў раёне, ды і, відаць, у вобласці пакуль няма.

Пры гаркоме партыі працуе гурток па вывучэнню і ўдасканаленню ведаў па роднай мове, заняткі ў якім праводзіць старшыня раённай рады ТБМ імя Ф. Скарыны У. Бармута. Трэба сказаць, што традыцыйныя «планёркі» па панядзелках тут вядуцца па-беларуску. Пачатак зроблены — прыклад не павінен застацца без увагі.

ДА НАС ПРЫЙШОЎ ПІЛІГРЫМ

ГОМЕЛЬ. (У. Рыгораў). Малады азербайджанец, інжынер Алішэр Ахмет-задэ Садыг Аглы за кароткі час знаходжання ў Гомелі выклікаў у гараджан сапраўднае захапленне. Яшчэ ў жніўні 1989 года ён пешшу адправіўся ў падарожжа па краіне з адной толькі мэтай: вуснамі свайго славутага земляка паэта і мысліцеля Нізамі Гянджэві, які жыў і тварыў на рубяжы XII — XIII стагоддзяў і 850-годдзе якога з дня нараджэння будзе адзначацца сёлета, прапагандаваць лепшыя чалавечыя якасці ў наш неспакойны час. Ён пабываў на Урале, Сібіры, Далёкім Усходзе, Паволжы, Беларусі. З Гомеля шлях Алішэра ляжыць на Украіну. Аб уражаннях свайго цікавага і карыснага падарожжа ён мае намер напісаць кнігу.

ГОРШ ЗА ЧАРНОБЫЛЬ?

ЖЛОБІН. (М. Шуканаў). Адбылася справаздачна-выбарная канферэнцыя Жлобінскай гарадской арганізацыі ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл.

Больш дзесяці тысяч чалавек налічвае сёння гэта аб'яднанне ў горадзе на Дняпры. Многія з іх патрабуюць маральнай і матэрыяльнай падтрымкі. На жаль, вырашэнне ветэранскіх праблем усё больш ускладваецца на плечы саміх ветэранаў. У цяжкіх эканамічных умовах многія прадпрыемствы забываюцца пра сваіх былых работнікаў, не аказваюць ім неабходную дапамогу. Па гэтай прычыне ўзрастае роля ветэранскай арганізацыі, ад якой патрабуецца аб'яднанне намаганняў дзеля вырашэння сваіх праблем. Аб усім гэтым гаварыў на канферэнцыі старшыня гарсавета арганізацыі Андрэй Сяргеевіч Елісееў. Эмацыянальнымі атрымаліся і спрэчкі па дакладу старшыні. Асаблівай крытыцы падвергся БНФ, дзейнасць якога, на погляд ветэранаў Жлобіншчыны, уяўляе сёння для беларускага народа большую небяспеку, чым чарнобыльская бяда.

ГРОШЫ АД ПРЭЗІДЭНТА СССР

МАГІЛЁЎ. Вядома, што, атрымаўшы Нобелеўскую прэмію, Прэзідэнт СССР Міхаіл Гарбачоў перадаў частку грошай для Магілёўскай дзіцячай абласной бальніцы. Што здарылася з прэзідэнцкімі грашамі?

Як паведаміла грамадска-палітычная газета «Веснік Магілёва», са слоў галоўнага ўрача бальніцы Івана Лесечкі, 150 тысяч долараў сапраўды пералічаны на іх рахунак у Мінскім аддзяленні Знешэканомбанка СССР. На гэтыя грошы плануецца набыць на міжнароднай выстаўцы «Медык-91» два аналізатары, якія дазволяць беспамылкова даведацца аб хваробе дзіцяці.

АДПАЧНУЦЬ Ў НЯМЕЦКІХ СЕМ'ЯХ

МІНСК. (У. Гойтан). З аэрапорта «Мінск-2» узяў курс на нямецкі горад Штутгарт самалёт «Боінг» авіякампаніі ФРГ. Пасажыры яго — дзеці з забруджаных тэрыторый, якія адпачнуць і паправяць сваё здароўе на нямецкай зямлі.

Асобная група — 63 хлопчыкі і дзяўчынкі з Гомельшчыны — была сфарміравана па ініцыятыве псіхолага навукова-вытворчага аб'яднання «Цэнтр», прэзідэнта Беларускай асацыяцыі экстрасенсаў В. І. Конанцава. Мы ўжо расказвалі ў адной з публікацый аб тым, што ў час апошняй сваёй паездкі ў ФРГ Васіль Іванавіч дамовіўся з грамадскасцю Мюнхена, дзе ён праводзіў свае аздараўленчыя сеансы, наконт арганізацыі там адпачынку беларускіх дзяцей з чарнобыльскай зоны. Частка сродкаў была зароблена ім у час правядзення дабрачынных сеансаў, а таксама сеансаў лячэння па тэлексу, якія ён пастаянна праводзіць з пацыентамі з ФРГ. Але асноўную суму сабралі нямецкія сябры па ініцыятыве жонкі прэзідэнта кампаніі «І. Л. М.» Гудрун Лееб. Дзеці ў ФРГ будуць жыць у нямецкіх сем'ях.

Першая такая група адпраўлена ў ФРГ па чыгунцы яшчэ 15 чэрвеня, а трэцяя — паедзе туды з 1 жніўня. Усяго па ініцыятыве В. І. Конанцава за лета ў ФРГ паправяць здароўе 170 дзяцей з зоны жорсткага радыяцыйнага кантролю. Дарэчы, кошт праезду па чыгунцы туды і назад аплачвае НВА «Цэнтр».

Мы прыехалі на вытворчы ўчастак «Астрамечава» калгаса «Памяць Ільіча» Брэсцкага раёна ў час, калі вяскоўцам з-за работы дыхнуць не было калі. І не дзіва: дзень у дзень ішлі дажджы, травы перастойвалі, а ўбраць іх не было ніякай магчымасці. І вось доўгачаканае сонечнае надвор'е. На 400 тон сенажу і 100—120 тон сена штодзённа папаўняюць фуражныя запасы гаспадаркі механізатары ўчастка. З 1.000 гектараў траў, якія сёлета ўрадзілі проста цудоўна, у Астрамечаве яны скошаны ўжо на трох чвэрцях плошчы.

У адрозненне ад іншых гаспадарак нарыхтоўку сена для асабістых кароў калгаснікаў тут не адносяць на «потым». Для 290 кароў, якія належаць працаўнікам брыгады, назапашана больш як 350 тон сена. Прытым фізічныя затраты калгаснікаў былі мінімальныя: касілкі скасілі траву, прэс-падборшчык спрасаваў сена, не было праблем і з дастаўкай яго на падворкі. А ўвогуле калгас гарантуе кожнаму свайму члену, што для зімоўкі адной каровы ён будзе мець як мінімум 2,5 тоны сена. Гэта ў спалучэнні з іншымі відамі корму зусім нядрэнна.

Я. РАСКОЎСКІ.

На здымках: 1) Сцяпан **Леанец** прыехаў у гаспадарку з Украіны, прыжыўся тут, працуе рупліва, у ахвотку. Сын Віця любіць глядзець на бацькаву работу, любіць дыхаць водарам свежаскошанай травы і марыць, калі гэтак жа, як бацька будзе кіраваць разумнымі машынамі; 2) ідзе нарыхтоўка сенажу; 3) механізатар Аляксандр **Ветраў**.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Родная мова загучыць у парткомах

Больш года мінула з часу прыняцця Вярхоўным Саветам рэспублікі Закона «Аб мовах у Беларускай ССР». Чытачы «Звязды» цікавяцца, як гэты Закон увасабляецца ў жыццё партыйнымі камітэтамі. Наш карэспандэнт сустрэўся з загадчыкам гуманітарнага аддзела ЦК КПБ В. Мулярчыкам і задаў яму некалькі пытанняў.

— Валерый Уладзіміравіч, што для Вас асабіста азначае беларуская мова?

— Перш за ўсё — гэта мая родная мова, аб чым я нязменна сведчу ў кожнай чарговай анкеце.

Вось мы пачынаем гаворку пра родную мову, а ў мяне перад вачыма — ціхі ўскраек Баранавічаў, дзе нарадзіўся. Зноў бачу невялічкія, у зялёных прысадах вёсачкі пад Карэлічамі, адкуль пайшоў мой род і дзе кожнае лета разам з вясковымі аднагодкамі я спасцігаў нялёгкую граматыку сялянскага жыцця. Там да глыбіні душы палюбіў самотныя песні краю. Прыгадваю, як вечарам вясковая малеча збіралася ля хаты цёткі Валі. А яна, усеўшыся на прызбе прасці кудзелю, апавядала нам казкі. Ведала іх цётка Валя безліч.

Зразумела, што і мой светапогляд фарміраваўся ў стыхіі роднай мовы, нашага побыту, нацыянальнай культуры. Праўда, вучыцца мне давялося ў рускай школе: І ва універсітэце на матэматычным факультэце, куды паступіў пасля, выкладанне вялося толькі на рускай мове. І ўсё ж тое, што атрымаў у дзяцінстве, пакінула ў жыцці трывалы, незабыўны след. Вось таму і не стаіць асабіста перада мной пытанне — як адносіцца да мовы бацькоў.

— Цяпер з розных бакоў чуюцца абвінавачванні, што нацыянальная культура, беларуская мова апынуліся ў крызісным стане нібыта па віне КПБ. Як вы да гэтага ставіцеся?

— Вы задалі вельмі надзённае пытанне. У ім, як мне здаецца, ёсць два ўзаемазвязаныя аспекты. Першы. Наогул аб культурнай палітыцы КПСС—КПБ, аб яе складанай гісторыі. Гэта — надзвычай шырокі абсяг для абмеркавання. У адным інтэрв'ю пры ўсім нашым жаданні яго не ахапіць. Таму будзе правільней, калі гэты аспект мы пакінем да восеньскага пленума ЦК КПБ, на якім мяркуецца дэталёва разгледзець пытанні культурнай палітыкі Кампартыі Беларусі на сучасным этапе. Дарэчы, такога пленума ў гісторыі нашай партыі, ва ўсялякім разе ў пасляваенны час, яшчэ не было.

А што датычыць другога аспекта, то сучасная палітыка КПБ у адносінах да беларускай мовы, моў іншых народаў, што насяляюць рэспубліку, была выразна акрэслена XXXI з'ездам Кампартыі Беларусі, а ў практычным накірунку рэальна пацверджана на нядаўнім пасяджэнні Бюро ЦК КПБ.

— Вы маеце на ўвазе тое пасяджэнне Бюро, дзе разглядалася пытанне аб актывізацыі работы ў партыйных камітэтах і арганізацыях па рэалізацыі Закона БССР «Аб мовах у Беларускай ССР»?

— Менавіта яго. На Бюро ЦК адбылася дзелавая і прынцыповая гаворка. Прагучала нямала крытычных заўваг, прапаноў. Скажу шчыра, у той гаворцы абыякавых не было. Выразна адчувалася агульная заклапочанасць, імкненне як можна лепш і паўней выкарыстаць усе магчымасці для ўвасаблення Закона аб мовах у практычным жыцці.

— Гаворка вялася толькі вакол пытанняў, як выканаць патрабаванні Закона?

— Не зусім. Ёсць яшчэ адзін важны дакумент, які нельга было абысці ўвагай. Я кажу пра «Дзяржаўную праграму развіцця беларускай мовы і іншых нацыянальных моў у Беларускай ССР». Вось, скажам, гэтай праграмай прадугледжана падрыхтаваць пералік пасад, для заняцця якіх патрабуецца веданне беларускай, рускай або іншай мовы, а таксама звязаныя з гэтым кваліфікацыйныя патрабаванні для заняцця гэтых пасад. А на пасяджэнні Бюро ЦК члены яго выказаліся за тое, каб усе партыйныя работнікі, падкрэслю — усе!—валодалі беларускай і рускай мовамі.

А ўвогуле, распрацаваныя намі і зацверджаныя Бюро ЦК мерапрыемствы цалкам адпавядаюць патрабаванням Закона аб мовах і Дзяржаўнай праграмы, рыхтаваліся і абмяркоўваліся з членамі Камісіі ЦК КПБ па навуцы, адукацыі і культуры, прадстаўнікамі інтэлігенцыі, партыйнымі работнікамі — усімі, хто будзе мець прамое дачыненне да іх выканання.

— А што канкрэтна прадугледжана планамі мерапрыемстваў? Што робіцца цяпер?

— Ужо сёння ў большасці партыйных камітэтаў працуюць курсы па вывучэнню беларускай мовы. Кіраўніцтвамі спраў партыйных камітэтаў зроблены фінансавыя адлічэнні на матэрыяльнае забеспячэнне ўсіх мерапрыемстваў. Ужо цяпер ідзе падрыхтоўка да выдання на беларускай мове нарматыўна-метадычных дакументаў КПБ. У штатным раскладзе ЦК КПБ, абкомаў, гаркомаў і райкомаў партыі уводзяцца пасады перакладчыкаў, стылістаў і г. д., якія дасканала валодаюць беларускай мовай. Я перакананы, што з цягам часу неабходнасць у перакладчыках адпадзе. Для выканання Закона аб мовах прымаюцца і пэўныя чыста тэхнічныя захады — мяняюцца тэксты на шыльдах, пячатках, бланках, шрыфты для друкавальных машынак і г. д.

— І ўсё ж, калі беларуская мова стане ў партыйных органах рабочай?

— Згодна з пастановай Бюро ЦК КПБ партыйныя камітэты павінны так наладзіць работу, каб ужо праз тры гады дзяржаўная мова, гэта значыць беларуская, панавала як рабочая пры правядзенні з'ездаў, канферэнцый, пленумаў, сходаў.

— Валерый Уладзіміравіч, калі не сакрэт, ці шмат супрацоўнікаў апарату ЦК КПБ зусім не валодаюць беларускай мовай?

— Зусім?.. Такіх я не ведаю. Іншая справа — у якой меры? Заняткі на курсах беларускай мовы паказалі, што пераважная большасць супрацоўнікаў апарата ЦК свабодна разумее беларускую мову, свабодна чытае па-беларуску. А ўсё астатняе прыкладзецца. Тут, як некалі сказаў вядомы англійскі трэнер Альф Рамсей: «Каб навучыцца гуляць у футбол, трэба гуляць у футбол». Галоўнае — ёсць жаданне.

— А як Закон аб мовах паўплывае на дзейнасць навучальных устаноў партыі?

— Самым непасрэдным чынам. У вучэбныя планы і праграмы Інстытута паліталогіі і сацыяльнага кіравання Кампартыі Беларусі з гэтага навучальнага года будуць уключаны ў неабходным аб'ёме курс беларускай мовы і літаратуры, курс гісторыі і культуры Беларусі. Плануецца таксама выкладанне на беларускай мове шэрагу сацыяльна-палітычных дысцыплін. Варта нагадаць і тое, што пры арганізацыі перападрыхтоўкі сакратароў партыйных камітэтаў на факультэце павышэння кваліфікацыі партыйных, савецкіх і ідэалагічных кадраў будзе ўдзяляцца значная ўвага пытанням нацыянальна-культурнай палітыкі КПБ, рэалізацыі Закона аб мовах, вядзенню справаводства на беларускай мове.

— Мова — скарб народа. Кроўная зацікаўленасць яе адраджэннем, пашырэннем сферы ўжытку павінны стаць клопатам кожнага камуніста і беспартыйнага. Ці не так, Валерый Уладзіміравіч?

— Безумоўна так. І толькі на аснове агульных намаганняў усяго нашага народа, усіх палітычных плыняў, партый, арганізацый, грамадскіх аб'яднанняў мы можам выкарыстаць той спрыяльны шанс, які дадзены часам. Мяне па-добраму парадавала, што менавіта такая думка прагучала і ў многіх выступленнях дэлегатаў II з'езда Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны, які нядаўна прайшоў у Мінску. Было б толькі на карысць справе, каб думка, што цяпер выкрышталізавалася ў разуменні многіх прадстаўнікоў інтэлігенцыі, стала дамінуючай і ў асяроддзі тых, хто лёс роднай мовы параненейшаму спрабуе вырашаць на мітынгах, з дапамогай розных заяў і адозваў.

Лёс мовы павінен стаць нашым агульным клопатам, а значыць, і сумесным прыкладаннем сіл.

У Прэзідыуме Вярхоўнага Савета БССР

Пад старшынствам М. І. Дземянцея 25 чэрвеня адбылося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

Разгледжаны ход рэалізацыі прапаноў і заўваг пастаянных камісій Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, народных дэпутатаў Беларускай ССР, выказаных пры абмеркаванні Дзяржаўнага плана і Дзяржаўнага бюджэту рэспублікі на 1991 год.

Па гэтаму пытанню заслуханы паведамленні намесніка Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР, Старшыні Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па эканоміцы і планаванню С. С. Лінга, Міністра фінансаў Беларускай ССР С. П. Янчука і Старшыні Планавай і бюджэтна - фінансавай камісіі Вярхоўнага Савета БССР Р. І. Унучкі.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР прызнаў недастатковай работу Савета Міністраў БССР, асобных міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі, выканкомаў абласных Саветаў народных дэпутатаў па развіццю магутнасцей для выпуску тавараў народнага спажывання, будаўніцтву жылых дамоў, аб'ектаў аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння, народнай адукацыі, культуры, эфектыўнаму выкарыстанню сродкаў, якія выдзяляюцца на камунальнае будаўніцтва і добраўпарадкаванне, капітальны рамонт.

У прынятай пастанове падкрэсліваецца, што Савету Міністраў Беларускай ССР неабходна забяспечыць безумоўнае выкананне ў 1991 годзе заданняў, прадугледжаных Дзяржаўнай саюзна - рэспубліканскай праграмай неадкладных мер на 1990—1992 гады і Дзяржаўнай праграмай па ліквідацыі ў Беларускай ССР вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС на 1990—1995 гады.

Планавай і бюджэтна - фінансавай, іншым пастаянным камісіям Вярхоўнага Савета Беларускай ССР прапанавана ўзмацніць кантроль за выкананнем рэкамендацый, заўваг і прапаноў, выказаных народнымі дэпутатамі пры абмеркаванні плана і бюджэту на 1991 год.

Разгледжаны таксама іншыя пытанні жыцця рэспублікі.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета БССР.

Пасяджэнне Прэзідыума Савета Міністраў БССР

Няма, бадай, сёння для ўрада нашай рэспублікі больш адказнай задачы, чым пераадоленне вынікаў чарнобыльскай катастрофы, сацыяльная абарона грамадзян, якія пацярпелі ад яе. На чарговым пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў БССР абмеркаваны праблемы раённых цэнтраў Гомельскай вобласці, размешчаных на тэрыторыях з узроўнем радыеактыўнага забруджвання больш як 15 кюры на квадратны кіламетр. Выказана рэзкая крытыка ў адрас некаторых міністэрстваў і ведамстваў, якія нярэдка забываюць аб сваім абавязку перад людзьмі, што знаходзяцца ў зоне бедства. Па выніках абмеркавання адпаведным падраздзяленням Савета Міністраў БССР разам з зацікаўленымі арганізацыямі, медыцынскімі і навуковымі ўстановамі даручана дапрацаваць праект пастановы і ў бліжэйшы час унесці яго ва ўрад рэспублікі.

Прыняты пастановы аб арганізацыі вытворчасці будаўніча - дарожнай тэхнікі і тэхнічна складаных тавараў народнага спажывання на заводзе «Магілёўсельмаш» і ў мінскім навукова - вытворчым аб'яднанні «Дармаш», а таксама аб дадатковых мерах па паляпшэнню аховы мацярынства і дзяцінства ў Беларускай ССР.

Абмеркаваны і рад іншых актуальных праблем жыцця рэспублікі. Вёў пасяджэнне першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР М. У. Мясніковіч.

Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

Мікалай ДАМАШКЕВІЧ:

«БУДАВАЦЬ НЕ БАРЫКАДЫ, А ЛЕПШАЕ ЖЫЦЦЁ»

Народны дэпутат БССР, першы сакратар Сенненскага райкома партыі Мікалай Фёдаравіч Дамашкевіч у сваіх перакананнях цвёрды. Але як чалавек, звязаны з сялянскім побытам, дзе заўсёды ў пашане была разважнасць, не любіць крайнасцей, моўных спрыгажосцей, пустых абяцанняў. Факты, іх дакладны аналіз, канкрэтная справа—вось тое, лічыць Дамашкевіч, што павінна сёння адрозніваць партыйнага работніка, дзяржаўнага служачага, народнага дэпутата.

— Людзі стаміліся ад палітычнай барацьбы, процістаяння розных груповак, іх непрыкрытага жадання не толькі перамагчы палітычна, але і ўнішчыць, знясіліць, а яшчэ лепш— знішчыць. І не толькі ідэйна. У чым дабіліся мы вялікіх поспехаў—дык гэта ў будаўніцтве барыкад. Тут нам роўных няма. Я разумею, могуць быць розныя думкі, погляды, шляхі вырашэння праблем, але на нянавісці, на знявазе ні адно грамадства трымацца не можа. Барыкады—не тое збудаванне, якое яднае, стварае. Яно, наадварот,—[illegible].

Так, нам многае трэба перарабіць, асэнсаваць нанова, як станоўчае, так і адмоўнае, каб наладзіць лепшае жыццё. Але, скажу чэсна, я баюся чарговых і нечарговых кампаній, ад кагосьці б яны ні зыходзілі, ад партыйных і ўрадавых вярхоў ці апазіцыі, таму што гэта робіцца за кошт чаго-небудзь ці каго-небудзь. І заўсёды, заўважце, церпіць здаровы сэнс, а самыя добрыя задумкі набываюць карыкатурны выгляд. Так было і з антыалкагольным паходам, і з праграмай паскарэння, і з «Жыллё-2000», і эпохай кадравай, і харчовай праграмай, і... Пералік можна працягваць, але справа ўся ў тым, якія вынікі для сябе мы зрабілі. Здаецца, ніякіх. Чуюцца заклікі як мага хутчэй усё прыватызаваць, падзяліць зямлю, фабрыкі, заводы. Але гэта зноў тая самая кампанія, разбуральны вынік якой, не сумняваюся, будучь страшэнным.

— Дык што, Вы супраць рынку, супраць рэформ у палітычнай і эканамічнай сферах? Напэўна, Вы не падзяляеце пазіцыі партыі да вырашэння гэтых праблем? Прабачце за прамалінейную пастаноўку пытання.

— Так, вы вельмі крута ўзялі. Хіба чаму тут здзіўляцца? У нас жа як: калі ты не за Ельцына—дык супраць дэмакратыі, а калі не згодзен, напрыклад, з Палазковым—дык супраць партыі. Мы ведаем толькі два колеры і заўсёды так дзелім усё наша грамадства: чырвоныя і белыя. [illegible]

А наконт рынку, то гэта сутнасць пытання. [illegible] Мы закранулі вельмі важную і складаную тэму, якая не мае адназначных рашэнняў. Так, я за тое, каб розныя формы ўласнасці мелі права на існаванне. Няхай спаборнічаюць у жыццёвым віры, даказваюць свае перавагі. Мудрасць палітыкаў для мяне—у асцярожнасці. А яна, як сказаў Сувораў, — вышэйшая мера храбрасці. Лёгка кінуць народ у агонь выпрабаванняў, цяжка дапамагчы яму адолець іх. Перш чым прымаць нейкае рашэнне, асабліва на дзяржаўным узроўні, трэба добра падумаць, пралічыць магчымыя негатыўныя вынікі.

Як чалавек, блізкі да сельскай гаспадаркі, хацеў бы праілюстраваць сваю думку на яе праблемах. Першая: прыватная ўласнасць на зямлю, масавае фермерства. Па вялікаму рахунку сур'ёзных пярэчанняў тут у мяне няма. Але калі нам ісці па гэтай дарозе, то толькі праз арэнду зямлі з правам яе атрымання ў спадчыну. А далей — пакажа час. Лічу, вельмі разумна паступілі расійскія парламентарыі, якія вырашылі адтэрмінаваць куплю-продаж зямлі на 10 гадоў. Гэта якраз тое, што выклікае самыя гарачыя спрэчкі і непаразуменні з-за адсутнасці дакладна прадуманага механізма. Дарэчы, усе нашы законы дрэнна «працуюць» менавіта па гэтай прычыне. Тут навобмацак нічога не зробіш, а толькі скампраметуеш справу і паламаеш лёсы людзей.

Зараз, мне здаецца, галоўнае —каб чалавек меў свабоду выбару і права распараджацца сваёй прадукцыяй па цэнах рынку. Тут—корань праблемы, таму што ніякай свабоды цяпер ні калгас, ні фермер не маюць, таму ўсе размовы вакол таго, што фермер накорміць краіну за год—два, чыстай вады спекуляцыя. І тыя, хто непасрэдна працуе ў вёсцы, хто арэ і сее, гэта добра бачаць. Давайце прааналізуем элементарную жыццёвую сітуацыю. Чалавек атрымаў свае 30—40 гектараў зямлі. Чым яе апрацоўваць? Трактара няма і не купіш. Трэба ісці на паклон да старшыні калгаса. Добра, калі з ім ёсць нейкі кантакт. А калі яго няма? Знойдуцца тысячы прычын, каб адмовіць. Вось вам першая знявага работніка дараванай яму свабодай. Умоўнай свабодай. Але, дапусцім, ёсць у яго тэхніка, пабудаваў ён ферму, атрымлівае высокія надоі. А куды яму дзець малако? Везці кожны дзень за дзесяткі кіламетраў на завод, значыць, кідаць без нагляду сваю гаспадарку. Самому гандляваць на рынку—тое ж самае. Ды і не гандляр ён, а хлебароб. Таму, пакуль не будзе створана патрэбная інфраструктура перапрацоўкі, гандлю, рамонтных і іншых паслуг, а на гэта патрэбен час, селянін, рабочы, мы ўсе будзем карміцца не добрымі і таннымі прадуктамі, а дэкларацыямі аб свабодзе. Рэальная свабода—не словы, а жывая, напружаная работа, канкрэтная справа. Няхай пакуль маленькая, нясмелая, з аглядкай на тармазы, але справа.

— Мікалай Фёдаравіч, я ведаю, што Вы выступілі ініцыятарам стварэння ў раёне аграпрамысловай асацыяцыі. Што, яна для вас—тая самая справа, пра якую Вы гаворыце ці...

— ...Новая надуманая структура—гэта вы хочаце сказаць?

— Не толькі. У апошні час прыходзіцца чуць абвінавачанні ў адрас камуністаў, што яны, карыстаючыся момантам пераходу да рынку, ствараюць нейкі дах, па-руску кажучы, «крышу», каб схавацца ад навальніцы рынку.

— Калі я чую такія развагі, мне хочацца запрасіць людзей у раён і паказаць, што зрабілі і робяць камуністы. Згодзен, былі ў партыі памылкі, асобныя камуністы заплямілі сябе і арганізацыю злачынствамі. Так, былі камуністы Рашыдаў, Медуноў, Чурбанаў, але і быў камуніст Машэраў. Давайце гаварыць канкрэтна, ацэньваць чалавека па справах. У чым, напрыклад, вінаваты камуніст, дэпутат райсавета Мікалай Падалінскі? У тым, што працуе па 12—14 гадзін у суткі? У тым, што намаганнямі рабочых дарожна-будаўнічай ПМК і яго ўласнымі створана цудоўная сетка дарог? А ў чым вінаваты старшыня калгаса імя Будзённага камуніст Леанід Румо? У тым, што пабудаваў цэх па перапрацоўцы бульбы, які дае 30—50 тысяч рублёў прыбытку ў месяц? У тым, што, каб выбіць будматэрыялы і абсталяванне, гнуў калені перад вялікімі і малымі чыноўнікамі? А ў чым вінаваты камуніст Васіль Кацар? У тым, што хварэе за справу, працуе без выхадных?

А між іншым, яны для рэальнай свабоды таго ж фермера зрабілі ў тысячу разоў больш, чым той, хто абвінавачвае камуністаў на плошчы ў смяротных грахах. Зараз фермер ці радавы калгаснік не скаваныя манаполіяй дзяржавы на продаж прадукцыі. Яны могуць збыць яе спажыўкааперацыі, дзяржаве, а калі ўмовы і цана не задавальняюць, то і ў калгасны цэх. Вось вам тая свабода выбару, пра якую мы гаварылі. Ну, а віна мая і маіх паплечнікаў у тым, на думку некаторых, што мы—камуністы.

— Калі мы дамовіліся не абыходзіць вострых вуглоў, то якія ў Вас адносіны да апазіцыі? Як мне здаецца, не вельмі паважлівыя?

— Вы памыляецеся. Апазіцыя—нармальная з'ява, калі палітычная барацьба вядзецца цывілізаванымі метадамі, гэта —рэальнасць, якая існуе незалежна ад таго, падабаецца яна ці не. За прадстаўнікоў апазіцыі галасавалі выбаршчыкі, і ўсе павінны адносіцца да іх думкі паважліва. Але такім жа чынам яны павінны ставіцца да сваіх апанентаў. На жаль, нам усім бракуе культуры ў аргументах, палеміцы, асабістых адносінах.

— Вернемся да размовы пра асацыяцыю. Якія яе мэты, хто туды ўваходзіць, як узнікла ідэя яе стварэння?

— На адным з пленумаў райкома партыі камуністы паставілі пытанне рубам: ва ўмовах кардынальных рэформ, прадаючы па сутнасці неапрацаваную сыравіну па заніжаных цэнах, ні калгасы, ні фермеры не маюць ніякіх шанцаў на выжыванне. Мяса жывой вагой, малако, бульба—гэта тыя ж нафта, лес і руда, якія вялікіх дывідэндаў дзяржаве не прыносяць. Таму мы і прыйшлі да вываду: без уласнай перапрацоўкі селянін заўсёды будзе батраком. Кілаграм мяса жывой вагой каштуе 4—5 рублёў, а кілаграм вэнджанай каўбасы —28 рублёў. Адчуваеце розніцу? Было вырашана аб'яднаць намаганні, каб пабудаваць разнастайныя цэхі па выпуску гатовай прадукцыі. Тады прыбытак застанецца ў раёне. А гэта —школы, садкі, жыллё, дарогі, добрая зарплата, усё, чым жыве чалавек. Камуністаў падтрымала насельніцтва. Зразумела, аднаму калгасу ці кааператыву не пад сілу пабудаваць, скажам, капцільны цэх, сыраробчы завод, цэх па вытворчасці піва, цагляны завод і г.д. Патрэбна была кааперацыя і сродкаў, і магчымасцей, і ідэй. З нашымі аргументамі некаторыя калектывы не пагадзіліся. Райспажыўсаюз, завод сухога абястлушчанага малака і іншыя палічылі немэтазгодным удзельнічаць у асацыяцыі. Што ж, калі ласка, справа гэта добраахвотная.

І яшчэ. Мы прыйшлі да вываду, што кіраўніцкія структуры раёна, дзе налічваецца больш за 200 чалавек, не здольныя эфектыўна працаваць у рынавых умовах. Возьмем РАПА. Яно ж толькі дзеліць. Калі ёсць што дзяліць. Не хачу пакрыўдзіць людзей, якія там працуюць, сярод іх ёсць талковыя спецыялісты, але сістэма вымушае «не высоўвацца». А ёсць і тыя, якім абы дзень да вечара.

Такі ж малюнак і ў райвыканкоме. Старшыня, 4 намеснікі, аддзелы, упраўленні... Скажыце, які бюджэт можа вытрымаць такі цяжар?

— Мікалай Фёдаравіч, Вы, здаецца, ступілі на небяспечную сцяжыну: закранулі інтарэсы тых, хто павінен за вас руку паднімаць пры выбарах кіраўніка райсавета. А раптам не паднімуць?

— Што ж, гэта так. Але, спадзяюся, адказны чалавек, які хварэе не за месца, а за справу, зразумее мяне. І падтрымае. Ведаеце, людзям ужо абрыдла наша ўсеагульная дзяльба партфелчў, талонаў, шкарпэтак. І, як заўсёды, вінаватых няма. На ўсіх узроўнях. Вось прыклад. Неяк на камісіі Вярхоўнага Савета БССР слухалі міністра лёгкай прамысловасці таварыша Гулева. Усе яго прапановы па вываду галіны з крызісу звяліся да перайменавання міністэрства ў канцэрн і такіх тлумачэнняў: напісаў пісьмо ў Саўмін, паслаў тэлеграму саюзнаму міністру, але... Каб не звальняць рабочых Брэсцкага панчошнага камбіната, перадалі частку цэхаў нейкаму кааператыву, і людзі зараз працуюць. Я пытаю: а дзе кааператыў бярэ сыравіну? За мяжой? «Ды не,—адказвае,—недзе дастае». А колькі ў міністэрстве чалавек? «Ды не шмат, некалькі соцень». І я прапанаваў такое рашэнне: таварышу міністру і яго ведамству пайсці ў адстаўку, а на іх месца запрасіць кааператыў з Брэста. Пакупніку, спажыўцу ўсё роўна, хто кіруе. Былі б шкарпэткі. А кааператыў іх робіць, не ківаючы ні ў бок Масквы, ні ў бок Парыжа.

Або такі факт. У нашым раёне пабудавана на меліяраваных землях Віцебская эксперыментальная гаспадарка, куды ўкладзена 21 мільён народных рублёў, а аддача мізэрная. Я сказаў адкрыта і кіраўнікам саўгаса, і дырэктару Беларускага інстытута меліярацыі і воднай гаспадаркі Карлоўскаму: нельга закопваць у зямлю народныя грошы. Рэакцыя іх была такая. Маўляў, мы падарылі раёну мільёны, а ён замест удзячнасці крытыкуе благадзеяцеляў. Ці той гэта падыход да справы, які патрэбен у наш цяжкі час? Таму я ўпэўнены, што без дысцыпліны, без строгай адказнасці, асабліва структур кіравання, мы воз з багны не выцягнем.

— Вы народны дэпутат рэспублікі, першы сакратар райкома партыі, карацей—палітык, а ўзначальваеце чыста гаспадарчую асацыяцыю. Некаторы час назад мы са старонак газет і розных трыбун дэкляравалі, што партыя не павінна займацца гаспадарчымі справамі, яна забяспечвае поспех палітычнымі сродкамі. А вы пра каўбасы, дарогі...

—Не ведаю, як каму, а мне сорамна чытаць і слухаць дыскусіі пра чысціню марксізму, калі навокал брудныя вуліцы. Грамадства захліснула злачыннасць, існуе рэальная пагроза голаду, а мы—усё пра авангард. Сумна. Для аўтарытэту партыі больш значыць тое, калі камуністы вёскі бескарысліва прывязуць адзінокай бабцы, інваліду вайны машыну дроў, чым напішуць і вывесяць сотню лозунгаў «Слава КПСС». У цэнтры нашых клопатаў павінен стаяць чалавек. Шкада, што гэта трэба некаму даказваць.

Перад апошняй партыйнай канферэнцыяй мяне выклікаў другі сакратар Віцебскага абкома Радзецкі і прапанаваў падаць у адстаўку. Аргументы: ёсць скаргі, што я зашмат займаюся гаспадарчымі справамі, западта строга абышоўся са скампраметаваўшымі сябе работнікамі гандлю. Потым на бюро абкома мяне зноў абвінавацілі ў гэтым і зрабілі вывад: калі я не дам згоду на перавод на іншую работу, камуністы мяне не зразумеюць. Я адмовіўся. На пленуме райкома партыі камуністы аднагалосна мяне падтрымалі.

Наогул, наша рэчаіснасць калі-нікалі мяне бянтэжыць. Я не магу зразумець яе логіку, логіку тых, хто насуперак здароваму сэнсу стараецца паставіць усё з ног на галаву. Прывяду апошні прыклад, які не дае мне спакою. Я ўжо гаварыў пра будаўніцтва цэха па перапрацоўцы бульбы ў калгасе імя Будзённага. Нам удалося наладзіць добрыя шэфскія сувязі з адным абаронным міністэрствам. Яно вырабіла тэхналагічнае абсталяванне і папрасіла нас разам з іх вучонымі правесці яго выпрабаванні. Такога абсталявання Беларусь яшчэ не мела. Заключылі дагавор на тры гады. Калгас асвойвае тэхніку, а калі будзе мець нейкі прыбытак, то ён застанецца ў гаспадарцы.

А далей—суцэльны дэтэктыў. Прыязджаюць з РАПА Сянно два нашы рэвізоры і строга пытаюць: адкуль абсталяванне, чаму за яго не заплацілі міністэрству? Справа ідзе раённаму пракурору, далей—у вобласць. Паступае загад: выкупіць абсталяванне. Міністэрства заяўляе: таварышы дарагія, гэта мы гатовы заплаціць тым, хто аператыўна адгукнуўся на нашу просьбу і ўсяго за некалькі месяцаў давёў справу да канца. Цэлымі ж гадамі не можам прабіцца з укараненнем новай тэхнікі. Мы нават прэмію і вучоным, і старшыні калгаса выпісалі. А ім у адказ: не паложана, няма такой інструкцыі, каб старшыні мелі прэмію з Масквы.

Дык што, гэта, па-вашаму,— не палітыка? Так, я згодзен, што не палітыка. Маразм гэта. Каб такі быў адзінкавы факт, я маўчаў бы, а так—не магу.

М. МІХАЕВІЧ.
Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Усё астатняе мы пакідаем за рамкамі інтэрв'ю: газетная плошча, як і ўсё ў нас,—дэфіцыт. Скажам толькі, што ў саўгасе «Полымя» працуе цэх па вытворчасці чыпсаў, пабудаваны ў саўгасе імя Гараўца цэх па вырабу каўбас, выдаюць прадукцыю ў глыбінных вёсках 4 цэхі кандытарскіх і мясных вырабаў, закладзена плантацыя лекавых траў і гандаль гатовы оптам закупляць з іх духмяны мясцовы чай. Пачынаецца будаўніцтва цэхаў безалкагольных і (скажам у дужках шэптам) алкагольных напіткаў на лекавых травах...

Карацей, хто робіць— той і мае.

Рэха публікацыі

«Віражы» на прыгарадных маршрутах

Наколькі актуальная тэма артыкула, змешчанага пад такой назвай («Звязда», № 97), сведчыць той рэзананс, які ён выклікаў у нашых чытачоў. І перш-наперш у тых, хто пастаянна карыстаецца пасажырскім аўтатранспартам, асабліва на прыгарадных і сельскіх маршрутах, на сабе зведвае ўсе цяжкасці і нязручнасці такіх паездак.

Менавіта аб гэтым амаль штодня ў рэдакцыю прыходзяць пісьмы і скаргі. Але іх аўтары не толькі востра крытыкуюць дрэнную арганізацыю аўтобуснага руху, але і выказваюць свае меркаванні, канкрэтныя прапановы наконт таго, як палепшыць абслугоўванне пасажыраў. На наш погляд, да гэтых думак нельга не прыслухацца.

Некаторыя з такіх допісаў і друкуюцца ніжэй.

ПЫТАННЕ МОЖНА ВЫРАШЫЦЬ

Паважаная рэдакцыя!

У гэтым пісьме я хачу расказаць, як пакутуюць людзі ў прыгарадным аўтобусе «Мінск — Дубянцы» праз Пціч, Старое Сяло, Казлоўку, Табары. Адпраўляецца ён з аўтавакзала «Цэнтральны». Ужо тут не ўсе ў яго могуць сесці, а толькі тыя, хто прыйшоў і заняў чаргу ля касы за 2 гадзіны да адпраўлення. Справа вось у чым: ужо гады 3—4 саўгас «Пціч» аддаў непрыдатныя землі пад дачныя ўчасткі. У выйгрышы аказаўся, вядома, той, у каго ёсць аўтамашына, такіх нямала. Аднак больш усё ж землекарыстальнікаў, у якіх няма свайго транспарту, але зямлю яны любяць і працуюць на ёй, як кажуць, да сёмага поту. І вось гэтыя працаўнікі-пакутнікі павінны дабірацца да сваіх участкаў на прыгарадным аўтобусе. Як? Каб і хацеў—не апішаш. Трэба, каб у гэтым аўтобусе хоць раз праехаў туды і, галоўнае, назад, у суботу ці нядзелю самы вялікі начальнік, які плануе рэйсы, іх колькасць і рэгулярнасць.

У мінулым годзе хадзілі дадатковыя аўтобусы — было лягчэй. Сёлета іх няма.

Ёсць некалькі прапаноў. Калі мы дапамагаем у вырашэнні Харчовай праграмы, няхай нам дапамогуць з транспартам гарадскія ўлады, магчыма, з датацыяй праезда. Я назіраў, як у 7 гадзін адпраўляўся аўтобус Мінск — Дзегцяроўка. У салоне былі ўсяго 4 чалавекі. Няўжо нельга гэты маршрут прадоўжыць да прыпынку «Пціч-1»? Гэта ўсяго кіламетраў 10—12. Аўтобус «Мінск — Тарасава» заўсёды паўпусты. Чаму яго таксама не пусціць да Пцічы? Тут звычайна выходзяць амаль усе дачнікі.

Калі падумаць сур'ёзна і зацікаўлена, заўсёды можна знайсці выйсце. Але наша бяда ў тым, што думаць не хочам. Развучыліся. Ніхто ні за што не адказвае. Усё чакаем інструкцый, указанняў, гатовых рашэнняў. Ды і навошта вялікаму ці маленькаму начальніку пра каго-небудзь думаць, калі ў яго, напэўна, ёсць аўтамашына — прыватная ці дзяржаўная?

Прабачце за рэзкасць, але набалела. Мяркую, што выказваю думкі ўсіх, хто ездзіць па гэтаму маршруту. Як правіла, вельмі многія апошнім рэйсам не могуць вярнуцца ў горад. Як быць, куды падацца людзям, у якіх яшчэ нават домікаў няма? «Галасаваць» на абочыне дарогі? Але тут няма нават спадарожнага транспарту, а да Ракаўскай шашы 7 кіламетраў.

Вось мы і просім, і вельмі спадзяёмся, што дапаможаце зрушыць з мёртвай кропкі гэта транспартнае пытанне.

В. ГУТКОЎСКІ.
г. Мінск.

...А ДАЕХАЦЬ НЕЛЬГА

Праз вёску Бабоўня ходзіць шмат аўтобусаў у розных напрамках. За гэта мы, жыхары Бабоўні і іншых навакольных вёсак, вельмі ўдзячныя нашаму Міністэрству транспарту.

Але нам бы вельмі хацелася, каб хоць па суботах і нядзелях быў прамы маршрут Бабоўня — Баранавічы. Для гэтага патрабуецца зусім нямнога: маршрут аўтобуса, які выходзіць з Баранавіч у 6.45 і ідзе ў Нясвіж, прадоўжыць яшчэ на 25 кіламетраў да Бабоўні, а вечарам аўтобус, які прыбывае ў Нясвіж з Баранавіч прыкладна ў 19 гадзін, таксама пусціць да гэтага населенага пункта. Тады пасажырам можна будзе без асаблівых цяжкасцей даехаць да Баранавіч. Цяпер жа, каб дабрацца туды (гэта недзе 80—85 кіламетраў), трэба патраціць амаль цэлы дзень. Больш таго, даехаць да Баранавіч значна цяжэй, чым да Мінска, Салігорска, Слуцка, хоць да іх і далей. Настойліва просім дапамагчы нам.

У. ЖЫЛКО,
В. ЖУЧКО,
В. ЛУКАШЭВІЧ,
В. ВАЙКУЛЬ,
Л. КЛАЧКО.

«Политический собеседник» № 6

Выйшаў у свет чэрвеньскі нумар штомесячнага грамадска - палітычнага ілюстраванага часопіса ЦК Кампартыі Беларусі «Политический собеседник». Ён адкрываецца артыкулам пісьменніка Аляксандра Праханава «З думай аб Радзіме». «Лёсы ідэалогіі» — так назваў свой матэрыял літаратар Эдуард Скобелеў.

Нядаўна Святлана Алексіевіч у інтэрв'ю «Народнай газеце» заўважыла, што наш народ не паважае інтэлігенцыю, не цэніць сваю культуру, паскардзілася на тое, што бульдазерысты пішуць Васілю Быкаву не вельмі пачцівыя пісьмы. У сувязі з гэтым разважаннямі з чытачамі дзеліцца дырэктар Бабруйскага сельскагаспадарчага тэхнікума А. Карпекін.

Зацікавіць многіх артыкул В. Лобача «Чаму я не згодзен з «дэмакратамі».

Некаторыя свае меркаванні па «ваенных» пытаннях рэдакцыі «Политического собеседника» прадставіў капітан І рангу Уладзімір Заборскі.

У выдавецтве «Браун» у ЗША рыхтуецца новае мнагатомнае выданне мемуараў М. С. Хрушчова. Часопіс прапануе ўрывак з гэтай кнігі.

У пісьмах у рэдакцыю «ПС» аўтары пытаюць: «Каго забівалі ў Курапатах?». Таму для чытача будзе цікавай публікацыя Е. Еўжына «Каго забілі?» і «Хто забіў?».

Вельмі цікавую кнігу напісаў Ф. Бурлацкі. Называецца яна «Правадыры і саветнікі». Аказваецца, некаторыя месцы выступленняў Хрушчова, Брэжнева, Касыгіна, Андропава таму такія падобныя, што іх пісалі Фёдар Бурлацкі і яго спічрайтэры.

Тэму падказала пісьмо

Татуіроўка з гарантыяй

КОЖНАГА, хто ўпершыню наведвае касметалагічную лячэбніцу, якая размяшчаецца на першым паверсе жылога дома па вуліцы Горкага, уражвае яе занядбаны знешні выгляд. Інтэр'ер таксама не лепшы. Гэта «вынікі» работы калектыву па ўсіх так званых «мадэлях» гасразліку, якія прыдумала для сваіх патрэб адміністрацыйна-камандная гаспадарчая сістэма. Увесь прыбытак ад дзейнасці медперсаналу яна акуратна забірала і цяпер давяла медустанову «да ручкі».

А на двары ж — новыя ветры, укараненне поўнага, сапраўднага гасразліку — без усякіх надуманых «мадэлей». «Колькі ж можна так жыць, хадзіць у жабраках?» — з такімі пытаннямі падыходзілі саслужыўцы да М. Лісіцына, тагачаснага загадчыка касметалагічнага аддзялення і сакратара партарганізацыі МКЛ. І Мікалай Андрэевіч рашыўся, выступіў на адкрытым партыйным сходзе. Было гэта ў 1986 годзе.

Размер газетнага артыкула не дазваляе нават пункцірна расказаць пра галоўныя моманты таго даклада, але можаце паверыць на слова: ён аказаўся моцным. Лісіцын узняў канкрэтныя пытанні перабудовы работы лячэбніцы, што хвалявала большасць супрацоўнікаў, а таму і атрымаў іх падтрымку.

А вось «адміністрацыйная групоўка» вырашыла даць «перабудоўшчыку» сапраўдны бой, скрупулёзна прайшлася па асобе дакладчыка і, нарэшце, вылучыла галоўнае абвінавачванне: ён ірвецца да ўлады, на месца галоўнага ўрача. Пасля сходу, зразумела, пачаўся збор кампрамату і ўмела арганізаванае цкаванне.

— І вось тут я зрабіў глупства, што называецца, падставіўся, — шчыра прызнаецца М. Лісіцын. — Зразумела, знаходзіўся пад шчыльным прэсінгам адміністрацыі, але ж гэта не спісвае праяўленую слабасць і разгубленасць, калі ў якасці апраўдання за дзве гадзіны спазнення на работу прад'явіў даведку з райваенкамата. Што нарабіў, за тое і атрымаў — строгую вымову па партыйнай лініі.

Апраўдваць учынак камуніста не збіраюся, хоць М. Лісіцын і зразумеў сваю віну.

Колькі, аднак, чакалі гэтага радаснага дня ганіцелі «крытыкана»! Умомант наладзілі перавыбары загадчыка аддзялення. Да гонару М. Лісіцына, калі ён і зрэзаўся на першым экзамене, то з запасам вытрымаў другі, — яго зноў выбралі загадчыкам.

Ды і то сказаць: людзі ж ведалі яго не першы год, таму і напісалі ў адной са шматлікіх заяў такія радкі: «Працуючы пяць гадоў невызваленым загадчыкам на дзве змены, ён выконваў і перавыконваў вытворчы план, кансультаваў самых «складаных» хворых. Лісіцын М. А. карыстаецца аўтарытэтам і павагай у нашым аддзяленні і сярод пацыентаў».

Потым у знак пратэсту супраць шальмавання М. Лісіцын вырашыў сам пакінуць сваю ранейшую пасаду загадчыка аддзялення, склаў з сябе паўнамоцтвы і сакратара партарганізацыі. А потым накіраваў у Мінскі абком КПБ заяву аб выхадзе з партыі. «Наколькі ж моцная адміністрацыйна-бюракратычная сетка. З тых, хто адстойвае свае правы, робяць непажаданых асоб, суцяг, супраць іх фабрыкуюць абвінавачванні, ад іх пазбаўляюцца», — так пісаў той, хто першым у калектыве лячэбніцы паверыў у магчымасці перабудовы.

ДЫК ХТО Ж гэтыя людзі, якія склалі ініцыятыўную групу ў МКЛ, чаго дабіваюцца? Як мы бачым, гэта зусім не анёлы ў белым адзенні, не выдуманыя плакатныя героі, у кожнага з іх — свае чалавечыя недахопы і слабасці. Аднак усе яны маюць адметную асаблівасць, характэрную для стану асобы, што пачала распрамляцца, разнявольвацца, — актыўна імкнуцца вырвацца з цесных рамак закарузлай сістэмы. Усё пішуць і пішуць у розныя інстанцыі, ужо не спадзеючыся на дапамогу, быццам спяваюць бясконцую арыю з вядомым лейтматывам: «О, дайце, дайце мне свабоду...»

Тэмпература ў МКЛ між тым няўмольна набліжаецца да адзнакі кіпення, аб чым лішні раз сведчыць пісьмо ў Міністэрства аховы здароўя і рэдакцыю «Звязды»: «Да якой пары можна цярпець развал у рабоце лячэбніцы, навязванне галоўным урачом каманднага стылю кіраўніцтва? Колькі яшчэ будзе ігнаравацца думка калектыву?» Ліст, дарэчы, падпісалі 35 работнікаў медустановы з 88-мі.

Урачы-ініцыятары гадамі дабіваліся пераходу лячэбніцы на самастойныя метады гаспадарання, на дагаворную форму арганізацыі і стымулявання працы. А з імі разыгрываюць хітрамудрыя жартачкі. Усім вядома, з якой цяжкасцю развіваліся на месцах арэндныя адносіны. Але нарэшце кіраўнікі-гаспадарнікі адпрацавалі механізм, які дапамагае стрыножыць гэту арэндную вольніцу. Умомант усё змянілася — цяпер арэнду літаральна навязваюць.

Аднак урачы ўжо ведаюць цану бюракратычнай ласкі. Ліпавы «мадэльны» гасразлік гадамі выпампоўваў прыбытак з лячэбніцы ў дзяржбюджэт — і цяпер няма чым плаціць за арэнду памяшканняў і абсталявання.

А калі стварыць у лячэбніцы малое прадпрыемства (МП), як прапануе ініцыятыўная група? Чаму б не паспрабаваць, можа, сапраўды, будзе лепш і пацыентам, і ўрачэбнаму калектыву, ды і дзяржаве выгадней? А вось гэта якраз і забаронена, таму што ў такім выпадку ў галоўнага ўрача і тых, хто за ім стаіць, рычагі прывычнага дыктату адразу выслізнуць з рук.

Ад каго ж чакаць падтрымкі М. Лісіцыну і яго таварышам? Ад Міністэрства аховы здароўя БССР? Вось пазіцыя намесніка начальніка ўпраўлення гаспадарчых аб'яднанняў і прадпрыемстваў А. Шыла, якую ён выказаў на сходзе ў МКЛ:

— Па якіх формах гасразліку працаваць калектыву, гэта вырашае вышэйстаячая арганізацыя. А галоўны ўрач у вас мае права самастойна вырашаць асноўныя пытанні, у тым ліку — і са стварэннем асацыяцыі. І гэта не адміністраванне, гэта — прынцып адзінаначалля, які ўстаноўлены ў нас з пачатку стварэння нашай дзяржавы.

Думка ў нашы дні, прама скажам, унікальная! З якога толькі пранафталіненага куфэрка яе выцягнулі на божы свет?

Вось такі разыгрываецца кіраўніцкі покер, калі хітра махлююць. А хто ў гэтай гульні мечанымі картамі застаецца ў выйгрышы? Толькі адміністрацыя МКЛ. Дзесяць гадоў У. Бяскроўны ніяк не мог адкрыць аддзяленне электрахірургіі. Лячэбніца, якая мае ўвогуле нядрэнную навучальную базу, касметалагічныя кадры не рыхтуе — гэта справа ў рэспубліцы пушчана на самацёк, аддадзена на водкуп дзялкам. (Дарэчы, ужо вядомы нам А. Смірноў, відаць, з тактычных меркаванняў у апошні час склаў з сябе паўнамоцтвы старшыні кааператыва «Касметолаг». — **Рэд.**) Можна было б і далей пералічваць усемагчымыя «не».

Затое адміністрацыя дэманструе пастаяннае жаданне, каб надакучыўшыя ініцыятары «смуты» хутчэй зніклі з МКЛ. Зразумела, тыя ж М. Лісіцын, А. Малюцін і іншыя таленавітыя спецыялісты ўсюды знойдуць сабе работу. Толькі ці будзе гэта на карысць самой лячэбніцы, справы якой і так імкліва коцяцца ўніз?

В. ЧАРНЯЎСКІ,
спец. кар. «Звязды».

2. Не з той оперы...

Ёсць у жыцці Мінскай касметалагічнай лячэбніцы пікантная рыса — таямнічасць прыняцця многіх важных рашэнняў.

Што ёсць больш важнае для простага працаўніка, які жыве ад зарплаты да зарплаты, чым пытанне аб прэміях, вытворчым плане і ўсім, што з імі звязана?

Восенню 1988 года з гарадскога ўпраўлення аховы здароўя ў МКЛ паступіла патрабаванне аб чарговым павышэнні плана і недвухсэнсавая прапанова прыняць «Палажэнне аб прэміраванні работнікаў лячэбніцы». Аднак што гэта было за «Палажэнне»! Нават у Міністэрстве аховы здароўя рэспублікі, дзе заўсёды блюлі інтарэсы адміністрацыі МКЛ, і то потым прызналі, што ў дакуменце «адсутнічаюць асноўныя крытэрыі ацэнкі якасці работы супрацоўнікаў, сума прэміі вызначаецца галоўным урачом, а не працоўным калектывам» і г. д.

А ці маглі пагадзіцца ўрачы і медсёстры з чарговым бесцырымонным павышэннем плана? Сапраўды, як яго далей нарошчваць? За кошт пагаршэння ўзроўню абслугоўвання кліентаў, халтурнай, прама скажам, работы? Куды ўжо больш: як адзначала на адным са сходаў загадчыца хірургічнага аддзялення Ж. Раманава, па нарматывах у касметалагічных лячэбніцах на аднаго хірурга прыпадае ў сярэднім па 200—250 аперацый у год, а ў МКЛ — ажно 1.600!

На падставе папярэдніх прыкладаў чытач ужо можа здагадацца, якую пазіцыю заняў галоўны ўрач У. Бяскроўны, чые інтарэсы ўзяўся абараняць — калектыву ці вышэйстаячых адміністратараў. За два месяцы разоў восем збіраў вытворчыя сходы, але людзей не уламаў. І тады дадумаўся зрабіць «ход канём». Дапамагла ж яму ў гэтым тагачасны старшыня прафкома ўрач А. Дамброўская.

З лёгкай душой яна сфабрыкавала фальшывы пратакол № 28 пасяджэння прафкома, на якім апошні быццам даў згоду на ўвядзенне «Палажэння аб прэміраванні». Дарэмна члены прафкома ўголас даказвалі, што ні пасяджэння, ні абмеркавання, ні тым больш адпаведнага пратакола і выпіскі з яго не было. У. Бяскроўны «дэмакратычна» парыраваў: «Я сам маю права дабавіць вам план, сваёй уладай увесці «Палажэнне»!»

Што і зрабіў — на падставе фальшыўкі, фактычна парушаючы закон. І датаваў «дакумент», заўважым, заднім числом.

— Ведаеце, — пранікліва глядзіць у вочы субяседніку У. Бяскроўны, — я заўсёды імкнуўся зыходзіць з інтарэсаў нашых работнікаў, дзейнічаць аб'ектыўна.

Хацелася б і паверыць Уладзіміру Дзмітрыевічу, але ж факты гавораць іншае: звальняе ён людзей, і — незаконна. Іменна такую аперацыю правёў Бяскроўны па «выдаленню» з лячэбніцы члена ініцыятыўнай групы медсястры Я. Ціханавай. Суд, зразумела, аднавіў яе на рабоце, але ці панёс пакаранне самаўпраўца? Ціханаву ж, відаць, абараняе сёння толькі тая акалічнасць, што яе выбралі старшынёй савета працоўнага калектыву.

Дададзім, што і ў гэтай гісторыі не абышлося без падробак прафсаюзных пратаколаў ужо вядомай нам А. Дамброўскай. Паспрабаваў сябе на ніве фальсіфікацыі дакументаў і загадчык касметалагічнага аддзялення С. Юшко.

У свеце прыведзеных фактаў рэзкім дысанансам гучыць панегірык галоўнай медсястры Л. Градавай у адрас адміністрацыі:

— Ніводная правяраючая камісія недахопаў у нашай рабоце не знайшла, а сам галоўны ўрач нічога дрэннага не рабіў. Наогул У. Бяскроўны — чалавек высокай культуры, далікатны і душэўны ў адносінах да людзей. Дыскрэдытуюць жа яго ініцыятыўная група і яе кіраўнік, урач Лісіцын — чалавек з непамернымі амбіцыямі.

Што датычыць недахопаў, то камісіі якраз знаходзілі іх нямала. У прыватнасці, у дакуменце, складзеным у Мінскім абкоме партыі, адзначаецца, што «сапраўды галоўурачом Бяскроўным У. Д. дапускаецца адміністрацыйны стыль кіравання, рад пытанняў не ўзгадняецца з калектывам». Можна паверыць, што кіраўнік сапраўды мяккі і душэўны, — у адносінах да, так сказаць, «таварышаў па барацьбе». Да супрацоўнага ж боку — падыход зусім іншы.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

МІНСК

РАБАЎНІК ПРЫХОДЗІЦЬ НА... ЗАВОД

Кладаўшчыца аднаго з цэхаў Мінскага гадзіннікавага завода спярша падумала, што гэта звычайны жарт. Незнаёмы мужчына, які зайшоў прама на склад, узяў 5 кардонак, у якіх знаходзілася 30 жаночых наручных гадзіннікаў. А калі апамяталася — таго і след прастыў. Прадпрыемству нанесены страты на 1100 рублёў.

НЕСУНЫ ПАКУЛЬ ПРЫЦІХЛІ

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Амаль 650 тысяч рублёў у год выдаткаваў дрэваапрацоўчы камбінат на аплату работнікаў пазаведамаснай аховы. Тым не менш крадзяжы дзяржаўнай маёмасці тут працягваліся.

Выкараніць іх усяго за 300 тысяч рублёў у год абяцае калектыў малога прадпрыемства «ЮРБІ», які заключыў з камбінатам адпаведны дагавор на ахову тэрыторыі і цэхаў. Якім чынам — гэта сакрэт. Але вось што цікава: за кожны выпадак крадзяжу страты будуць кампенсаваць работнікі «ЮРБІ» са сваёй кішэні. Малое прадпрыемства ўжо ўзяло пад ахову шэраг аб'ектаў камбіната. І што ж? Зладзеі і несуны прыціхлі. Толькі вось на які час — невядома.

КАМУ АДЧЫНІЦЬ ДЗВЕРЫ?

МІНСК. У адной з кватэр сярод белага дня раздаўся званок. На пытанне, што трэба, пачуўся голас, маўляў, ёсць размова.

Не паспела гаспадыня прыадчыніць дзверы, як у пакой уварваліся двое незнаёмцаў. Пагражаючы нажом, яны звязалі жанчыну, зачынілі яе ў ванным пакоі. Затым забралі 4,5 тысячы рублёў і найбольш каштоўныя хатнія рэчы.

А ў наступную ноч усё паўтарылася. Каля трох гадзін зноў жа двое невядомых праніклі ў прыватны дом, забралі рэчы. На гэты раз аператыўная група міліцыі прыбыла своечасова. Непадалёк ад дома ўбачылі падазроных людзей, якія кінуліся наўцёкі. І тады старшы лейтэнант А. Пархоць двойчы стрэліў угару. Гэта падзейнічала. Аднаго са злачынцаў удалося затрымаць. Ім аказаўся 22-гадовы Я., раней ужо судзімы за згвалтаванне і хуліганства. Нарабаванае канфіскавана. Вядзецца пошук другога злачынцы.

ПАЙШОЎ ПА ВОЎНУ...

МІНСК. 28-гадовы жыхар Кішынёва зайшоў у кабінет дырэктара магазіна № 19 Заводскага райхарчгандлю і ўбачыў, што намеснік дырэктара магазіна пералічвае грашовую выручку для здачы яе інкасатарам.

Не доўга думаючы, ён схапіў грошы ў суме 4.550 рублёў і кінуўся ў дзверы, аднак аступіўся і ўпаў, ударыўшыся галавой аб вугал металічнага сейфа, які стаяў у кабінеце. Тут жа рабаўнік быў затрыманы. Цяпер ён пад надзейнай міліцэйскай аховай знаходзіцца ў бальніцы з пераломам чэрапа. Пасля выздараўлення яму прадстаіць адказаць перад судом. Словам, пайшоў па воўну, а вярнуўся стрыжаным.

ЗОЛАТА ЗАХАЦЕЛАСЯ...

МАГІЛЁЎ. (А. Санчук). Дакументальныя кінакадры, якія можна было зняць у абласным цэнтры кароткай летняй ноччу, добра б упісаліся ў вострасюжэтны баявік.

Цэнтр горада. 2 гадзіны 15 мінут ночы. Мноства міліцэйскіх машын з мігалкамі асвятляюць фарамі-пражэктарамі вітрыну ювелірнага магазіна «Ізумруд». А ў вітрыне, нібы манекен, стаіць, не варушыцца, злачынец.

Ім аказаўся жыхар Барысава, нехта Сакалоў. Як забраўся ён у самы буйны ў горадзе магазін, — следству яшчэ высвятляць. А вось што цікавіла — здагадацца няцяжка. У першую чаргу — жоўты метал.

У СПАДАРОЖНІКАХ — КАРАКУРТЫ І СКАРПІЁНЫ

Як паведаміла газета «Советский спорт», 35-гадовы Аляксандр Барысаў, спартыўны ўрач, які ў свой час закончыў Беларускі інстытут фізічнай культуры, адправіўся ў паход праз пустыні Каракумы і Кызыл-кум.

На шляху па распаленых пясках яго чакаюць сустрэчы з усходнімі «жыхарамі» — каракуртамі, скарпіёнамі, змеямі. Аднак гэта не палохае адважнага падарожніка, які вырашыў прайсці тысячу кіламетраў у адзіночку і з немалым грузам (30—40 кілаграмаў). А загартаваўся Барысаў такой цяжкай прафесіяй, працуючы ў свой час са зборнай камандай краіны. Дарэчы, ён быў адным з тых, хто рыхтаваў каманду да ўзыходжання на Эверэст — «вяршыню свету» — некалькі гадоў таму.

Вось які ж будзе яго рэжым. У час паходу: 9 гадзін хадзьбы, адпачынак, некалькі глыткоў вады... Тэрмін паходу — каля 40 дзён. Пасля фінішу ў Кызыл-Арвадзе Аляксандр Барысаў працягне свой шлях ужо па менш небяспечных землях — да горада Барысава.

ТРЫ СМЕРЦІ

У адной з воінскіх часцей Магілёўскай вобласці двое салдат на варце застрэлілі траіх саслужыўцаў і паранілі начальніка варты. Пасля таго злачынцы знікнулі з 300 патронамі з месца здарэння.

ЗАПРАСІЛІ СВЯТАРА... У БАНК

ГОМЕЛЬ (У. Пернікаў). Калектыў надаўна арганізаванага дзяржаўнага камерцыйнага прамыслова-будаўнічага банка сваю дзейнасць пачаў з... асвячэння.

З гэтай мэтай і запрасіў да сябе іерэя Петрапаўлаўскага сабора айца Георгія, дзьякана, паслушнікаў і хор пеўчых, якія і адправілі тут службу. У час яе кожны працаўнік банка атрымаў благаславенне на сумленнае выкананне сваіх абавязкаў.

Многія гамяльчане жартуюць: «Відаць, цяпер грошы ў банку вечна будуць». Многія ж пярэчаць: «Дзе-дзе, а ў камерцыйным банку іх заўсёды хапала, толькі што кажуць, што іх не клююць». Дык ці не рабілася гэта дзеля таго, каб не было б усё асвечаным вакол?

САМАЗАБОЙСТВА ТОКАМ

МІНСК. Увечары невядомы з мэтай пакончыць жыццё самагубствам трапіў у трансфарматарную падстанцыю Мінскага камвольнага камбіната і кінуўся на высакавольтныя кантакты. Быў забіты токам.

ХОЦЬ Я ТАБЕ І БАЦЬКА...

ГОМЕЛЬ. Вельмі арыгінальным спосабам вырашыў «вучыць жыць» свайго 17-гадовага сына рабочы 2-га аўтобуснага парка А., які разам з іншымі злачынцамі і са сваім «дзіцем», здымалі колы з «Жыгулёў». Машына была ўгнана напярэдадні.

Выпуск падрыхтавалі: У. ГОЙТАН, І. КАРНЕЙ, А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

«Губернатар» Сахаліна:

«Я прыехаў сюды ўкараняць эканамічную дэмакратыю»

18 красавіка 1990 года ў ходзе адкрытага і паіменнага галасавання старшынёй Сахалінскага аблвыканкома быў выбраны мала каму вядомы прафесар Маскоўскага інстытута народнай гаспадаркі Валянцін Пятровіч Фёдараў. З таго часу прозвішча гэта не сыходзіць са старонак усесаюзнай прэсы.

Не дзіўна таму, што журналісты Беларусі, якія пабывалі нядаўна на Сахаліне (з нагоды першага рэйса Аэрафлота, аб чым мы паведамлялі ўжо), сустрэліся з «губернатарам» Сахаліна і задалі яму некалькі пытанняў.

— Валянцін Пятровіч, паколькі мы знаходзімся на Сахаліне з нагоды першага рэйса сюды беларускіх авіятараў, першае і пытанне. Як вы адносіцеся да адкрыцця новай авіялініі?

— Канешне, станоўча. Як вы ведаеце, нядаўна Вярхоўны Савет РСФСР прыняў пастанову аб свабоднай эканамічнай зоне на Сахаліне. Цяпер нам як ніколі патрэбны сувязі з усімі рэгіёнамі краіны. У тым ліку і транспартныя. Тым больш, што на Сахаліне ўжо дзейнічаюць мноства дзелавых людзей з Беларусі, ды і жыве тут шмат беларусаў.

Скажу больш, я і сам буду лятаць гэтым рэйсам у Беларусь. Пакуль што па асабістых справах — у Магілёве жывуць мае маці і сястра з мужам, чакаюць у госці.

— Для беларусаў гэта нечаканая акалічнасць...

— Я нарадзіўся ў Сібіры. А што датычыць маці і сястры, то яны аказаліся ў Беларусі па волі абставін.

— Валянцін Пятровіч, у ходзе новага авіярэйса мы пазнаёміліся з адным з прадпрымальнікаў-беларусаў, які ляцеў па справах на Сахалін. Ён паведаміў, што ў вас зарэгістравана ўжо не адна фірма пад «беларускім сцягам». Як вы гэта растлумачыце?

— Справа вельмі простая. Вашы заканадаўцы толькі на словах дэкларуюць рынак. Ім патрэбна забыць гэта слова, мяркуючы па іх дзеяннях. Калі прадпрымальніку прапаноўваюць выплачваць 70 працэнтаў падатку, ён проста вымушаны адмовіцца ад сваёй дзейнасці. Мы ж бяром падатак 35 працэнтаў. Гэтым і тлумачыцца той факт, што фірма зарэгістравана ў нас, працуе ў Беларусі, грошы за зробленае ў вас атрымлівае Сахалін, мы ж плацім туды зарплату. Нам гэта выгадна — такія законы рынку, аб якім мы так многа гаворым.

— Валянцін Пятровіч, у адным з апошніх нумароў «Огонька» вы заявілі, што будуеце на Сахаліне капіталізм. Гэта сапраўды ваша мэта?

— Што датычыць самога азначэння слова «капіталізм», то яго цяпер і самі капіталісты стараюцца менш выкарыстоўваць. Капіталізм, як і сацыялізм, — паняцці, уведзеныя заснавальнікамі марксізму-ленінізму шмат гадоў назад. Час, як мы бачым, патрабуе новых поглядаў на развіццё грамадства.

Я ж мару зрабіць усё, каб людзям жылося добра, як бы ні называлася грамадства, у якім яны будуць знаходзіцца.

Год назад, калі мяне выбіралі, я абяцаў гэта сахалінцам праз чатыры гады. Цяпер бачу, што ўжо да канца гэтага года людзі адчуюць значнае паляпшэнне свайго жыцця. Што мы для гэтага ўжо зрабілі? Пабывайце ў нашых магазінах — рыбай яны ўжо запоўнены. А гэтага ж не было яшчэ ў мінулым годзе. Сорамна — людзі, якія здабывалі дзесяць працэнтаў рыбы ў краіне, не мелі яе на сваім стале.

Мы зрабілі першы крок да свабоды — далі права сахалінцам распараджацца сваімі рэсурсамі. Стварылі, напрыклад, уласную кампанію па рыбалоўству і турызму «Тунайча» — свой флот, свае маразільнікі, сваю гасцініцу... Аматарам экзотыкі, у тым ліку з валютай у кішэні, прэзідэнт кампаніі, учарашні брыгадзір рыбакоў Філіпаў, гарантуе паслугі на вышэйшым узроўні.

Адкрылі ўласны рэстаран «Усходняя кухня». Яго гаспадар Эдуард Квон заключыў дагавор з прыбярэжнымі гаспадаркамі па дастаўцы прадуктаў мора. Цяпер на стале наведвальнікаў рэстарана гарбуша, навага, трапанг і нават знакаміты сахалінскі марскі вожык.

У нас зарэгістравана больш як 100 малых прадпрыемстваў і кааператываў у рыбнай прамысловасці. Калі раней у вобласці дзейнічаў 31 рыбаапрацоўчы цэх, то ў гэтым годзе колькасць іх узрасце да 80.

Першыя вынікі работы малых прадпрыемстваў і іншых створаных упершыню структур сведчаць аб іх высокай эфектыўнасці. Атрыманы дадатковы прырост рыбапрадукцыі накіраваны на патрэбы вобласці.

Можна шмат яшчэ гаварыць аб тым, што робіцца на карысць людзей. Я ўпэўнены ў поспеху, упэўнены ў гэтым і мае саратнікі. Падтрымліваюць нашы пачынанні і сахалінцы.

— Менавіта таму вы, Валянцін Пятровіч, кожны тыдзень размаўляеце з людзьмі па абласному радыё?

— Так. Лічу, што гэта неабходна. Людзі павінны пастаянна валодаць інфармацыяй з першых рук. Гэта ж і дысцыпліне кіраўнікоў усіх узроўняў.

— І яшчэ, Валянцін Пятровіч, вось такое пытанне. У краіне вас лічаць дэмакратам. А тут, на Сахаліне, кажуць, вы не вельмі шануеце гэтых самых дэмакратаў?

— Ведаеце, сярод дэмакратаў, як аказалася на справе, большасць «баламутаў». Нашым я так прама і заявіў: як толькі мяне выберуць губернатарам Сахаліна, назаўтра ж усіх убяру. Каб не затрымлівалі. Справамі канкрэтнымі большасць з іх займацца не спяшаецца.

— Хоць і далёка Курылы, але беларускім людзям неабыякавы іх далейшы лёс. Як вы адносіцеся да праблемы гэтых астравоў?

— Адназначна. Мы іх ніколі нікому не аддадзім. Так настроены і сахалінцы — гэта пацвердзіў рэферэндум, які прайшоў напярэдадні паездкі Гарбачова ў Японію. Гэта вельмі багаты край. Паўднёвакурыльскія астравы з іх воднай зонай настолькі багатыя прыроднымі рэсурсамі, што змена гаспадара рэзка зменіць суадносіны нацыянальных эканамічных патэнцыялаў не на нашу карысць. Для людзей жа прадпрымальных, якія любяць вялікую і карысную справу, Курыльскія астравы — месца неабмежаваных магчымасцей.

— Дык што ж такое «свабодная эканамічная зона» і куды, Валянцін Пятровіч, вядзе яна сахалінцаў, што дасць краіне?

— Зараз на статут свабоднай эканамічнай зоны прэтэндуюць многія амаль асобна ўзятыя рэгіёны ў сярэдзіне рэспублікі. Я ж лічу і адстойваю свой пункт гледжання ў тым, што СЭЗ можа быць толькі ў месцы, гістарычна тэрытарыяльна і этнічна складзеным. Такім з'яўляецца Сахалін. Канешне ж, наіўныя тыя, хто марыць выкарыстоўваць выгады СЭЗ толькі для сябе, свайго рэгіёна. Яна павінна прыносіць карысць, папершае, дзеля краіны. Гэта, калі хочаце, рука, высунутая далёка наперад, якая павінна цягаць каштаны адтуль для тых, хто за намі. Усё, што нам, напрыклад, дае зараз краіна, акупіцца ў бліжэйшы час.

А напрамкі нашай дзейнасці наступныя. Асваенне нафта-газавага шэльфу на камерцыйнай аснове—забеспячэнне нафтай і газам Далёкага Усходу, перапрацоўка нафты ў сябе. Зробленую валюту будзем траціць на здабычу рыбы і гэтак далей.

— І апошняе пытанне, Валянцін Пятровіч. Сюды, на Сахалін, вы прыехалі з Масквы, пакінуўшы там, скажам так, свой спакой, неблагую работу. Многім, напэўна, гэта не зусім зразумела...

— Я прыехаў сюды свядома. Прыехаў зверху сілай укараняць эканамічную дэмакратыю. І гэта самая канкрэтная справа ўсяго майго жыцця.

В. КРАЎЧАНКА.

Страсці па прэзідэнту

Пасля чатырохдзённага уікэнда 26 чэрвеня наш парламент зноў сабраўся на пленарнае пасяджэнне. Тое, што дэпутаты нядрэнна падрыхтаваліся да чарговага, відаць, апошняга на гэтай сесіі раунда заканатворчых дэбатаў, адчувалася нават па атмасферы ў зале: урачыста-напружанай, можа, нават некалькі нервовай. Гэта пацвердзілі першыя паўгадзіны незавершанага напярэдадні абмеркавання праектаў законаў, звязаных з увядзеннем інстытута прэзідэнцтва ў Беларускай ССР.

Некалькі разоў падыходзілі да мікрафона дэпутаты А. Лукашэнка, В. Ганчар, У. Станкевіч, Я. Новікаў, Я. Цумараў, Б. Сушкевіч і іншыя. Страсці кіпелі, у прыватнасці, вакол папраўкі І. Каратчэні, якая дапускае выбранне прэзідэнта рэспублікі не ўсенародным галасаваннем, як запісана ў праекце закона, а да ўнясення змяненняў у Канстытуцыю БССР — на сесіі Вярхоўнага Савета з ліку народных дэпутатаў БССР. Праціўнікаў у гэтай прапановы аказалася значна больш, чым прыхільнікаў, што і паказала галасаванне. Пакінута ў сіле фармулёўка, прапанаваная камісіяй: «Прэзідэнт Беларускай ССР выбіраецца грамадзянамі Беларускай ССР на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні»...

Пасля працяглага і вострага пікіравання дэпутатаў адзін з адным, са старшынствуючым, якое адзін з парламентарыяў назваў тэатрам абсурду, страсці паступова ўляглiся і сесія ўсё-такі прагаласавала за прыняцце праекта закона аб прэзідэнце Беларускай ССР у першым чытанні. Затым пачалося яго паартыкульнае абмеркаванне.

Калі па першаму артыкулу, які дэкларуе заснаванне самой пасады Прэзідэнта Беларускай ССР, пярэчанняў практычна не было, то па другому, які канстатуе, што прэзідэнт рэспублікі з'яўляецца вышэйшай службовай асобай і кіраўніком выканаўчай улады ў Беларускай ССР, дэбаты разгарнуліся не на жарт. Адны прамоўцы сцвярджалі, што, не ўнёсшы ў закон тэрміна і паняцця кіраўніка дзяржавы, а толькі вышэйшай службовай асобы і кіраўніка выканаўчай улады, парламент тым самым пазбаўляе будучага прэзідэнта многіх важнейшых яго паўнамоцтваў. Напрыклад, прадстаўляць рэспубліку ў міжнародных адносінах, падпісваць прынятыя парламентам законы, валодаць правам памілавання і іншых.

Акрамя таго, увядзенне інстытута прэзідэнцтва патрабуе адначасовай перабудовы ўсёй сістэмы палітычнай улады, унясення змяненняў у Закон аб Савеце Міністраў БССР, і трэба загадзя прадугледзець, якія функцыі цяперашняга ўрада будуць перададзены прэзідэнту з тым, каб не стварыць дзве паралельныя структуры выканаўчай улады.

Дыскусія па іншых пунктах закона, якія трактуюць правы і абавязкі прэзідэнта, таксама выклікала гарачыя спрэчкі, якія ў выніку прывялі да таго, што разгляд дакумента быў адкладзены, а камісіі даручана яшчэ раз асэнсаваць усе ўнесеныя прапановы і па магчымасці аператыўна дапрацаваць праекты.

Я. ГАРЭЛІК,
А. КРЫЖАНОЎСКІ,
парламенцкія карэспандэнты БЕЛТА.

Планета: людзі і падзеі

ПА ГАРАДАХ І КРАІНАХ

ІНДЫЯ. У кракадзілавым гадавальніку паблізу Мадраса ўтрымліваецца некалькі тысяч гэтых рэптылій. Гадальнік створаны не толькі для прыцягнення турыстаў. Тут праводзяцца даследаванні па методыцы развядзення кракадзілаў у няволі з мэтай аднаўлення іх колькасці ў месцах натуральнага знаходжання. І хоць часам зубастыя жыхары могуць гадзінамі нерухома заміраць на сонцы, таблічкі папярэджваюць залішне цікаўных наведвальнікаў аб тым, што яны маюць справу з вельмі небяспечнымі істотамі.

Фота С. КАРМАЛІТА.

З РАДАСЦЮ ЗА РАШОТКУ

БАГАТА. Турмы бываюць розныя. Калі некаторай турмы злачынец баіцца горш за агонь, то ў іншую пойдзе добраахвотна і нават ледзь ці не з радасцю. Гэты няхітры афарызм як нельга лепш ілюструе сітуацыю, якая ўзнікла ў Калумбіі ў сувязі з чакаемай з дня на дзень здачай калумбійскім уладам верхавода буйнейшай арганізацыі наркамафіі «Медэльінскі картэль» Пабла Эскабара.

У мінулым месяцы «какаінавы кароль» выказаў намер здацца ўладам у абмен на абавязацельства ўлад не выдаваць яго для суда ў ЗША. Як з задавальненнем канстатуюць прадстаўнікі ўрада, у мястэчку Энвігада паблізу «штаб-кватэры» мясцовай наркамафіі — горада Медэльін — ужо гатовая да «здачы пад ключ» спецыяльная турма для «дона Пабла» і яго саратнікаў.

БАНКНОТЫ АДРОЗНІВАЮЦЦА

БАНГКОК. У адным з будысцкіх храмаў правінцыі Пхічыт жыве незвычайна талковая варона, вядомая не толькі сваёй вялікай дружбай з яго настаяцелем, але і камерцыйнымі здольнасцямі. Варта камусьці з прыхаджан кінуць у адведзенае для ахвяраванняў месца грошы, як мудрая птушка адразу ж туды падлятае і бярэ ў дзюбу манету. Ну і што тут быццам бы асаблівага? Схільнасць варон да бліскучых прадметаў даўно вядома. Гэта так, але ж птушка «крадзе» толькі пяцібатавыя манеты, не звяртаючы ўвагі на астатнія дробныя і папяровыя грошы. Выключэнне яна робіць толькі для пяцісотбатавых банкнот.

(Па матэрыялах ТАСС).

ГРОСМАЙСТРЫ БІРЖАВАГА БІЗНЕСУ

РЭПАРТАЖ З ПЕРШЫХ ТАРГОЎ, ЯКІЯ ПРАВЯЛО ЎЧОРА АКЦЫЯНЕРНАЕ ТАВАРЫСТВА «МІНСКАЯ БІРЖА»

Спачатку невялікая даведка. Аказваецца, у дарэвалюцыйным 1913 годзе ў тагачасным Мінску існавала 38 гандлёвых дамоў, а мінская лясная біржа была адной з буйнейшых у Расійскай дзяржаве. Відавочна, што ўжо тады існавала, як мы сказалі б сёння, пэўная інфраструктура таварнага рынку.

Прыведзеныя лічбы і факты цікавыя і самі па сабе. Аднак некаторая інтрыга існуе яшчэ і ў гістарычным мінулым будынка, дзе прайшлі першыя таргі. 73 гады таму назад у гэтым, цяпер рэканструяваным доме, дзе цяпер размяшчаецца Рэспубліканскі Палац шахмат і шашак, знаходзілася рэзідэнцыя кіраўніка аддзялення Расійскага банка, побач — будынкі банкаўскай канторы і кватэры служачых.

Гэта высветлілася ў час гутаркі з В. Куцепам, дырэктарам палаца, дзе «Мінская біржа» арандуе плошчы для правядзення таргоў. Віктар Антонавіч зрабіў трапную заўвагу аб сімвалічнасці супадзення месца дзеяння дзелавых людзей мінулага і сённяшніх дзён. Нельга не пагадзіцца і з думкай аб тым, што лепшага месца для дэбюту гросмайстраў новага бізнесу не знойдзеш.

З самай раніцы частка вуліцы К. Маркса, што прылягае да будынка пад нумарам 10, была застаўлена легкавікамі — пераважна «Жыгулямі» і «Масквічамі». Іх гаспадароў, у большасці зусім яшчэ маладжавых людзей, прывёў сюды нармальны эканамічны інтарэс — прадаць на таргах свае тавары і паслугі, а таксама набыць неабходнае для сваіх вытворчых калектываў. Ужо адно гэта знешняе назіранне падказвае: з часам «Мінская біржа» стане сапраўднай Мекай для прадстаўнікоў маладой хвалі новых рыначных структур — кааператываў, малых і сумесных прадпрыемстваў, якія сёння аказаліся за бортам размеркавальнай сістэмы матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння. Адным словам, біржа патрэбна ім, а яны, у сваю чаргу, неабходны для дзейнасці біржы.

Возьмем, напрыклад, акцыянернае таварыства «Ідэя», якое з'яўляецца адным з заснавальнікаў «Мінскай біржы». Само таварыства займаецца, у прыватнасці, распрацоўкамі праграміравання для вытворчасцей разнастайных галін народнай гаспадаркі, дзейнічае на ніве навукова-тэхнічнага прагрэсу. Вось што гаворыць начальнік яго брокерскага аддзела А. Сяльскоў:

— У сённяшняй няпростай эканамічнай сітуацыі, ва ўмовах жорсткага дэфіцыту на ўсё і ўся, як паветра неабходныя новыя рыначныя структуры, паралельныя існуючым адміністрацыйна-размеркавальным, дадатковы рынак збыту і набыцця тавараў. Галоўная задача біржы, як я яе бачу, — звесці ў адно месца як мага больш прадаўцоў і пакупнікоў. Такім чынам, складуцца ўмовы для вызначэння рэальнай рыначнай цаны на тавары і паслугі, што вельмі важна ведаць пакупніку, а вытворца будзе арыентавацца толькі на выпуск той прадукцыі, якая зараз неабходна грамадству.

А чаго чакае ад першых таргоў, скажам, кандыдат эканамічных навук, генеральны дырэктар брокерскай фірмы «Ранар» Р. Загорын?

— Пра сябе скажу, што я з'яўляюся членам біржавага савета акцыянернага таварыства «Мінская біржа», а таксама членам некаторых іншых бірж, што дзейнічаюць у краіне, — даў даведку Раман Фёдаравіч. — Адзначу, што ў параўнанні з іншымі першыя таргі «Мінскай біржы» падрыхтаваны вельмі салідна. Для паслуг дзелавых людзей — тэлефоны, тэлефакс, памяшканні для дзелавых гутарак, міжнародная сувязь для перагавораў брокераў з кліентамі, вялікая зала для правядзення таргоў. Сёння на біржы прыкладна 150 прадаўцоў, гандляваць ёсць чым, таму пры любых варыянтах вынік будзе на карысць растучага рынку.

Сапраўды, аб'ём продажу тут немалы — выстаўлена 277 так званых «пазіцый» па таварах і паслугах. Прапануюцца разнастайная сыравіна, будматэрыялы, арттэхніка, аўтамабілі і сельгасмашыны, тавары бытавога прызначэння, мэбля, парфумерыя і многае іншае.

Работнік брокерскай канторы «Кааператыў Цэнтр» І. Клімушка, напрыклад, прадстаўляе інтарэсы самых розных прадпрыемстваў і арганізацый. Бабруйскі шынны камбінат пры пасрэдніцтве брокераў прадае аўтамабільныя шыны, сумеснае савецка-польскае прадпрыемства «Інтэртап» — будаўнічыя абліцовачныя пліты. Многія з нашых бізнесменаў, дарэчы, уважліва прыглядаюцца і да дэманструемага набору са спецыяльнай гульнёй для дзелавых людзей. Назва — «Канверсія», і прапануе яе савецка-амерыканскае СП «АСК».

Шукаюць тут нават тое, што і не заяўлена для продажу на таргах. Прадстаўніца прамгандлю № 3 г. Мінска паведаміла, між іншым, што сталічны гандаль праз сваіх брокераў спадзяецца набыць такія тавары народнага спажывання, якія дапамогуць у далейшых бартэрных здзелках. Значыць, вельмі і вельмі спадзяюцца на біржу, яе паслугі...

Тым часам таргі ўжо пачаліся. Адкрыў іх, як і належыць, старшыня праўлення «Мінскай біржы» С. Слізоўскі. Асаблівае ажыўленне ў зале выклікала яго паведамленне аб тым, што заявак на продаж тавараў, прадукцыі і паслуг паступіла на суму каля 40 мільёнаў рублёў.

І вось маркёр, што вядзе таргі, аб'яўляе продаж першай «пазіцыі» — партыі гранітных пліт для аддзелкі будынкаў. Аднак цана — 250 рублёў за квадратны метр — здалася прысутным, відаць, велікаватай, і жадаючых адразу не знайшлося. Здымаюцца з таргоў і яшчэ некалькі «пазіцый» — справа для біржавага гандлю самая звычайная.

Праходзіць некалькі мінут — і брокер пад нумарам 016, што называецца, зрывае апладысменты — заключае першую здзелку на першых таргах новай біржы. Партыя ліналеуму польскай вытворчасці набыла свайго гаспадара. А потым справа пайшла па наезджанай каляіне, як гэта робіцца на ўсіх біржах цывілізаванага свету.

Будучыя гросмайстры беларускага бізнесу зрабілі свой першы ход. Дэбют адбыўся.

В. ЧАРНЯЎСКІ,
спец. кар. «Звязды».

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб выбранні першага намесніка Старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда Беларускай ССР

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

Выбраць таварыша **Кісялёва Аляксандра Іванавіча** першым намеснікам Старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда Беларускай ССР.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

18 чэрвеня 1991 г.
гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб выбранні намесніка Старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда Беларускай ССР

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

Выбраць таварыша **Шышкова Васіля Іванавіча** намеснікам Старшыні Вышэйшага Гаспадарчага Суда Беларускай ССР.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

18 чэрвеня 1991 г.
гор. Мінск.

Пленум Віцебскага абкома КПБ

ВІЦЕБСК, (БЕЛТА). Канцэпцыю развіцця аграпрамысловага комплексу вобласці ва ўмовах пераходу да рыначнай эканомікі разгледзеў пленум Віцебскага абкома КПБ. З дакладам выступіў сакратар абкома І. П. Шакола.

Па абмяркоўваемаму пытанню прынята пастанова.

Пайшоў і не вярнуўся

Апошнім часам у газетах зачасцілі паведамленні пра людзей, якія прапалі без вестак. Вось і «Звязда» ў нумары за 18 чэрвеня змясціла партрэт хлопчыка, які знік. Ці ўдалося што-небудзь высветліць пра яго лёс? Вакол знікнення людзей ходзіць нямала чутак. Сюды прыплятаюць НЛА, розных наўмыснікаў, якія, маўляў, крадуць дзяцей, каб потым іх некуды прадаваць... Словам, хацелася б ведаць, дзе праўда, а дзе чуткі?

М. ВАСІЛЬЕЎ.
г. Мінск.

Пытанне нашага чытача мы адрасавалі Упраўленню крымінальнага вышуку МУС БССР. Яго каменціруе старшы оперупаўнаважаны ўпраўлення капітан міліцыі В. Судзілоўскі:

— Як ні цяжка, але даводзіцца канстатаваць, што хлопчыка няма ў жывых. Яго труп знайшлі ў рэчцы Уса. Заключэнне экспертызы пацвердзіла, што ён без прыкмет гвалтоўнай смерці, значыць, утапіўся. Гэта, што датычыць канкрэтнага факта знікнення сямігадовага хлопчыка, пра які паведамлялася ў многіх рэспубліканскіх выданнях.

На жаль, прыкладаў знікнення людзей з дому, асабліва непаўналетніх, нямала. Толькі летась такіх выпадкаў у сістэме крымінальнага вышуку было зафіксавана 683. Чаму я засяроджваю ўвагу менавіта на гэтым? Таму, што праз нашу статыстыку праходзяць толькі тыя выпадкі, калі людзі адсутнічаюць больш 5 сутак. Часта ж здараецца, што «ўцекачоў» знаходзяць праз дзень-другі. Такія здарэнні ў нас наогул не фіксуюцца. Дык вось за мінулы год удалося адшукаць 650 «без вестак прапаўшых». Пяцёра з іх загінулі пры розных абставінах: у час боек, рабаўнічых нападаў... Сярод малалетніх выпадкаў гвалтоўнай смерці не выяўлена, як і крадзяжу дзяцей, пра што паведамляе чытач.

А цяпер, чаму ж людзі, і перш за ўсё непаўналетнія, пакідаюць дом, ідуць бадзяжнічаць? Дарослыя становяцца «бомжамі» часцей за ўсё ад нейкай сямейнай драмы, асабістай неўладкаванасці. Сярод такой катэгорыі — нямала тых, што вярнуліся з турмаў і не змаглі адаптавацца ў нязвыклых для іх умовах жыцця. Дзяцей жа часта цягне ў самавольныя падарожжы — імкненне да «подзвігаў», розных прыгод. Як правіла, гэта часцей за ўсё адбываецца ў сем'ях, дзе маленькія чалавечкі пакінуты сам-насам са сваімі радасцямі, праблемамі і горам. Дарослым — усё больш не да дзяцей. Зменшылі на гэта ўвагу сям'я, дзяржава, школа, камсамол, іншыя грамадскія арганізацыі. Толькі некалі плаціць за ўсё гэта бяспамяцтва давядзецца нам самім, нашым дзецям, унукам. Але гэта ўжо тэма асобнага артыкула, а можа нават і не аднаго.

— Ваенная рэформа: сацыяльны аспект —

Ахвяра абавязку?

У СТУДЗЕНІ 1990 года мы маглі сустрэцца і ў Баку, і ў наваколлі Ленкарані. Намеснік камандзіра дэсантнай роты гвардыі старшы лейтэнант Канаплёў са сваімі дэсантнікамі займаўся непрывычнай для гвардыі справай —тушыў успышкі беззаконнасці і жорсткай бесчалавечнасці ўнутры сваёй краіны.

Што павяло «барадачоў» у горы? Страх адказнасці за ўчыненыя злачынствы або дэмагогія экстрэмістаў-агітатараў з сепаратысцкіх нефармальных арганізацый? А можа быць, здабытая несумленным шляхам зброя патрабавала ад яго ўзбуджаных уладальнікаў новых ахвяр. Цяжка цяпер меркаваць аб гэтым з усёй пэўнасцю, а тады—тым больш. Банда адыходзіла ў бок іранскай граніцы. Значыць, рашучасці «барадачам» было не пазычаць. І маршрут іх можа ў любы момант афарбавацца новай нявіннай крывёю. Гэта — галоўнае, што ведалі дэсантнікі, пасланыя на перахоп.

Дазор, у якім быў намеснік камандзіра роты, першым выйшаў на банду. Марат Тукпаеў, Сяргей Вакулік і Саша Канаплёў аказаліся паміж ёю і баявой абаронай «барадачоў» — якія таксама, відаць, толк у тактыцы ведалі. Трое супраць пяцідзесяці — лік быў не на карысць армейскага дазору. Але за трыста метраў ішла рота. Канаплёў ведаў аб гэтым, адыходзіўшыя да граніцы — не. Адправіўшы ва ўкрыцце сваіх салдат, Саша закрычаў:

— Вы акружаны, здайце зброю!

Тыя, што былі на сцежцы, замітусіліся. Але ў абароне аказаліся баевікі больш спакойныя, яны выстралілі з-за каменняў па дэсантніках аўтаматным агнём.

— Стралялі нам у спіны, — аднаўляў падзеі таго ракавога бою яфрэйтар Марат Тукпаеў.—Канаплёў, відаць, толькі паспеў павярнуцца на стрэлы, калі яго напаткала куля. Я біў кароткімі чэргамі па калоне бандытаў, якія залеглі і адкрылі агонь, і па тых, што ўдарылі па нас ззаду. Калі мяняў магазін — тут і дайшло, што з намеснікам камандзіра роты штосьці здарылася. Кінуўся да яго. Гляджу, прываліўся да дрэва, каска на твар з'ехала. Я паправіў яе, і аж дыханне перахапіла — з раны на ілбе кроў цячэ, куля прама ў надброўе ўдарыла. Аляксандр Уладзіміравіч яшчэ жывы быў, хрыпеў, стагнаў. Я крыкнуў Сяргею, каб перавязаў, у мяне медыцынскага пакета не аказалася. Чую, побач зацокалі кулі па каменнях. Такая злосць узяла — у некалькі секунд другі магазін выпусціў. Потым дайшло, трэба супакоіцца, толкам прыкрыць Канаплёва і Вакуліка...

Праз восем мінут да месца бою паднялася рота. Праз дваццаць пяць—банда здала 52 ствалы наразной і паляўнічай зброі, 3 мінамёты, паўтара дзесятка гранат. Праз трыццаць пяць мінут Сашу забраў верталёт. Пагранічнік-урач, які паляцеў з ім, здзівіўся жыццяздольнасці маладога арганізма і рабіў усё, каб дапамагчы яму. Праз гадзіну дзесяць раненага паклалі на аперацыйны стол. Праз гадзіну сорак сэрца яго спынілася. Рана аказалася смяротнай...

Потым давялося пачуць розныя думкі аб выпадку. Адны гаварылі, што Саша хацеў абысціся без кровапраліцця, але недаацаніў бандытаў. Другія, з тых, хто завяршаў той бой, лічылі, што ён вельмі выручыў роту, прыняўшы агонь на сябе. Трэція разважалі, што ў пекла лезці не варта было. Можна было затаіцца ці адысці, а потым усёй ротай наваліцца на банду... Але ўсе сыходзіліся, што інакш ён не змог бы зрабіць. Не па-канаплёўску гэта было б.

Сумныя клопаты ляглі ў тыя студзеньскія дні на плечы і душу маёра Аляксандра Краўчанкі — начальніка разведкі палка.

— Хацелася ўсё зрабіць па-людску, — успамінае ён.—Борт ляцеў з Баку на наступны дзень. Трэба было знайсці прыгожую форму для Сашы, мы ж усе прыляцелі туды ў зімовай палявой. Начмед палка пайшоў да лётчыкаў. Разумеў, «парадка» любому страявому афіцэру патрэбна, але спадзяваўся, што хлопцы зразумеюць сітуацыю...

Лётчыкі зразумелі ўсё без лішніх слоў, парадную форму адшукалі імгненна, больш таго, дапамаглі і кветкі дастаць. Цяжэй давялося ў пошуках труны і сацінавага кумача. Тут ужо маёру Краўчанку спатрэбілася кемлівасць вайсковага разведчыка. Кагосьці за грудкі давялося яму патрымаць...

Полк развітваўся з Сашам па-салдацку. З вынасам Баявога Сцяга, з мінутай маўчання. Кожны падышоў, глянуў у твар загінуўшага аднапалчаніна. Што рабілася ў душах хлопцаў тымі мінутамі? Боль, смутак, крыўда, злосць... Можна зразумець, чаму пасля гэтага дэсантнікаў не выпускалі ў горад.

Афіцэры ведалі, як у свой час рваўся Канаплёў у Афганістан. Не за славай і ордэнамі. «Афган — лёс нашага пакалення, значыць, і мне нельга прайсці міма яго», — пераканана даказваў ён. І ўсё ж тая вайна абышла яго бокам. Але не абышла другая. Хіба можна гаварыць, што загінуў ён у мірны час, калі той зімой паляцелі па краіне воінскія «пахавальныя», калі ў бакінскім шпіталі не хапала раненым месца ў палатах, і яны прама на «каталках» цясніліся ў калідорах? Дарэчы, хітрая думка нівеліроўшчыкаў знайшла для той баявой пары нейтральную фармуліроўку: «выкананне спецыяльнага задання ў рэгіёнах са складанымі міжнацыянальнымі адносінамі». Гэтым самым «спец» вельмі часта спрытна прыкрывае шляхі для публічнага асвятлення ісцінай сутнасці некаторых з'яў. Вайсковы афіцэр гвардыі старшы лейтэнант Аляксандр Канаплёў выконваў разам са сваімі салдатамі пад Ленкаранню не заданне прывіднага «камандавання», а волю ўрада і вярхоўнай улады, у рэшце рэшт. Выконваў ён гэту волю з поўнай самааддачай, без ваганняў. Такую б мужнасць і рашучасць на верхнія паверхі дзяржаўных структур. Напэўна, менш узнікала б патрэбы ў ахове грамадскага парадку арміяй, ды і крыві столькі не пралілося б.

...Самалёт з Баку прама прыляцеў у Віцебск. Іх сустракалі ў аэрапорце.

— Беларусы — народ чулы і сардэчны,—успамінае маёр Краўчанка, — тут нічога «прабіваць» не прыйшлося. Бюро абкома партыі разам з першым сакратаром, які пазнаў Афган не па чутках, прыйшлі дамоў да Канаплёвых. Народу потым было... Удзень і ўначы ішлі людзі развітвацца з Сашам. Здавалася, увесь горад праводзіць яго ў апошні шлях...

Сапраўды, віцябчане чула падзялілі гора Уладзіміра Іванавіча, Ніны Дзянісаўны, Галіны і маленькай Насці Канаплёвых. І мясцовая ўлада аказалася сапраўднай, выдзеліла сродкі на помнік, кватэру ўдаве і двухгадовай дачцы загінуўшага афіцэра падшукала, вуліцу Сашыным імем назвала. А калі паўстала пытанне аб пенсіі, абком партыі і гарсавет дайшлі да рэспубліканскіх вярхоў, адстойваючы інтарэсы сям'і Сашы Канаплёва.

Так, менавіта адстойваць прыйшлося пенсію. Адстойваць ад каго? Ад раўнадушнай прававой недасканаласці, ад сацыяльнай безабароннасці. Справа ў тым, што пенсія сям'і Сашы павінна быць такой жа, як і ў выпадку, калі б ён загінуў ад няшчаснага выпадку дзе-небудзь па дарозе з дому на службу. Дапамога гэта, падзеленая па закону паміж бацькамі, жонкай і дзіцем Сашы, ператварылася ў нязначныя крохі. І тады віцебскія дэпутаты паставілі пытанне рубам: «Чым гібель старшага лейтэнанта Канаплёва адрозніваецца ад гібелі афіцэраў на афганскай вайне?» «Практычна нічым, — пагаджаліся з імі ў інстанцыях. — Але ва ўрадавай пастанове аб ільготах падобны выпадак не прадугледжаны». Апісваць усе падобныя дыялогі ў многіх кабінетах не мае, напэўна, сэнсу. Яны з разу ў раз паўтараліся. І ўсё ж дэпутацкая настойлівасць і беларуская душэўнасць перамаглі. Рэспубліканскі ўрад прыняў рашэнне: у выглядзе выключэння назначыць пенсію Канаплёвай Насці як дачцы афіцэра, які загінуў пры выкананні інтэрнацыянальнага абавязку. Па законах Беларусі— гэта персанальная пенсія рэспубліканскага значэння. У выглядзе выключэння... А хіба не інтэрнацыяналістам быў Саша, тушачы разведзены нацыяналістамі касцёр? Дзе шукаць дакладны адказ на гэта пытанне?

Адразу пасля гібелі Аляксандра Канаплёва тагачасны начальнік Галоўнага ўпраўлення кадраў генерал арміі Д. Сухарукаў сказаў афіцэрам палка: «Справа нашага гонару, каб сям'я Канаплёва атрымала «афганскія льготы». І гэта былі не толькі словы. Просьбы, запатрабаванні, пісьмы хадзілі па розных інстанцыях. Але, аказваецца, добрыя намеры нават высокага камандавання не заўсёды ажыццяўляюцца. Даць «афганскія» льготы могуць Вярхоўны Савет або Прэзідэнт. Але для гэтага ім трэба будзе прызнаць, што загінуўшыя ў армяна-азербайджанскім канфлікце ваеннаслужачыя па сутнасці такія ж ахвяры, як і загінуўшыя за Гіндукушам. І тут, хутчэй за ўсё, аказваецца нежаданне або страх пераносіць паняцце «вайна» з далёкага мінулага ў межы сваіх дзяржаўных граніц.

Парашутна-дэсантны полк, у якім служыў Канаплёў, з трох апошніх гадоў, увогуле, больш года знаходзіўся ў Азербайджане. Тройчы ён перакідваўся туды з тэхнікай з расійскіх краёў. Дэсантны полк — не атрад дружыннікаў. Гэта адладжаны і абучаны для вайны арганізм. У «паўднёвых камандзіроўках» дэсантнікам прыйшлося сутыкнуцца не з кучкай хуліганаў, яны ўдзельнічалі ў сапраўдных баях. Дык чаму б не назваць усё гэта сваімі імёнамі?

Чытаю Прэзідэнцкі Указ, накіраваны на сацыяльную і прававую абарону ваенных, і штосьці не прыбаўляецца ўпэўненасці ў заўтрашнім дні. «Пракуратуры СССР аператыўна вырашаць пытанні аб прыцягненні да адказнасці асоб, вінаватых у гібелі ваеннаслужачых, нанясенні ім калецтва або іншага пашкоджання здароўя...» Гартаю старонкі свайго мінулагодняга студзеньскага блакнота: капітан С. Асятроў, старшы лейтэнант А. Сувораў, старшы сяржант С. Пятакоў— забітыя. Гэта толькі на адной старонцы. С. Грачоў, радавы М. Кудраўцаў — цяжкія агнястрэльныя раненні. Праз месяц, потым праз паўгода цікавіўся, ці знойдзены злачынцы, якія паднялі не руку — зброю —на дзяржаўных людзей. Ні ў ваеннай пракуратуры, ні ў МУС Азербайджана адказу не атрымаў. Кажуць, складаная была сітуацыя. Падобна, усё зноў сышло за няшчасны выпадак.

У многіх сваіх палажэннях Указ нагадвае былыя пастановы, якія сваімі агульнымі фразамі нікольки не рушылі справу. А статус чалавека на дзяржаўнай ваеннай службе патрабуе гранічнай канкрэтнасці.

«За мужнасць і адвагу, праяўленыя пры выкананні спецыяльнага задання камандавання па ахове грамадскага парадку, узнагародзіць:

Ордэнам Чырвонага Сцяга

Канаплёва Аляксандра Уладзіміравіча — гвардыі старшага лейтэнанта (пасмяротна)».

Гэта — з Указа Вярхоўнага Савета СССР ад 22 лютага 1990 года. Тым жа Указам такім жа ордэнам і таксама пасмяротна ўзнагароджаны яшчэ адзін афіцэр-дэсантнік — гвардыі лейтэнант Аляксандр Аксёнаў. Ён таксама атрымаў у баі тымі студзеньскімі днямі смяротную рану. Не ад п'янага хулігана, ад падрыхтаванага да сутычкі ворага.

Бацькі, жонка і сын лейтэнанта атрымалі пенсію без усякіх выключэнняў — як на загінуўшага ў выніку няшчаснага выпадку.

Тры браты Аляксандра вучацца ў тым жа вучылішчы, якое заканчваў ён,— у Разанскім дэсантным. Ды абыдзе іх бокам у афіцэрскім лёсе такое «выпадковае няшчасце»...

Падпалкоўнік В. САСНІЦКІ.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. СЫЧОВА

Другі квартальны конкурс рашэнняў

Заданне № 9

Белыя: Крс8, Фс3, Сс5, п. g4 (4).
Чорныя: Кре6, пп: с4 f4 (3).
Мат за 4 хады.

Заданне № 10

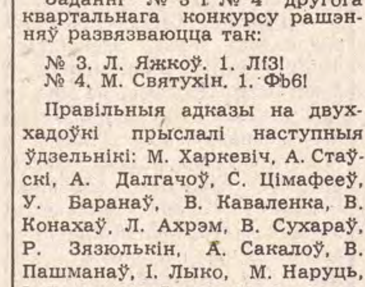
Белыя: Крb1, Фс3, Лd7, Ка6 (4).
Чорныя: Кра8, Сb7, Сg3, Кd8, пп: с6, f6, f7 (7).
Мат за 4 хады.

ЗВЕРЦЕ РАШЭННІ

Заданні № 3 і № 4 другога квартальнага конкурсу рашэнняў развязваюцца так:

№ 3. Л. Яжкоў. 1. Лf3!
№ 4. М. Святухін. 1. Фb6!

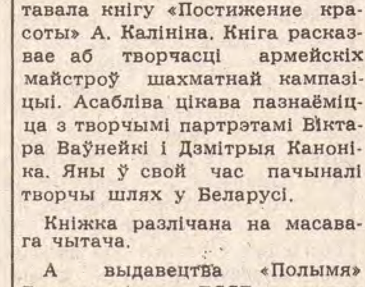
Правільныя адказы на двухходоўкі прыслалі наступныя ўдзельнікі: М. Харкевіч, А. Стаўскі, А. Далгачоў, С. Цімафееў, У. Баранаў, В. Каваленка, В. Конахаў, Л. Ахрэм, В. Сухараў, Р. Зязюлькін, А. Сакалоў, В. Пашманаў, І. Лыко, М. Наруць, І. Буяк, А. Страх, М. Загорскі, С. Усянкоў, Л. Шыцік, Я. Лазараў, І. Каховіч, А. Кухарчук, У. Сакалоў, В. Быкаў і іншыя.

ВЫЙШЛІ У СВЕТ

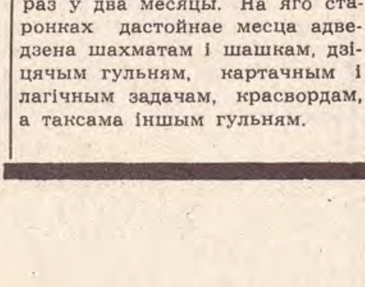
Ваеннае выдавецтва падрыхтавала кнігу «Постижение красоты» А. Калініна. Кніга расказвае аб творчасці армейскіх майстроў шахматнай кампазіцыі. Асабліва цікава пазнаёміцца з творчымі партрэтамі Віктара Ваўнейкі і Дзмітрыя Канонікa. Яны ў свой час пачыналі творчы шлях у Беларусі.

Кніжка разлічана на масавага чытача.

А выдавецтва «Полымя» Дзяржкамітэта БССР па друку падрыхтавала першы нумар часопіса «Игротека» замест выдання «Шахматы і шашкі ў БССР».

Часопіс будзе выходзіць адзін раз у два месяцы. На яго старонках дастойнае месца адведзена шахматам і шашкам, дзіцячым гульням, картачным і лагічным задачам, красвордам, а таксама іншым гульням.

Базар ідзе да рынку

СПЯШАЮСЯ ПАВЕДАМІЦЬ галоўную навіну: аўтамабільны рынак у Мінску — адзін з самых танных у Саюзе! Дзе вы яшчэ можаце купіць новенькую «дзявятку», выклаўшы за яе ўсяго дзесяць «штук»? У Маскве, Тальяці? На Украіне, у Закаўказзі, у Прыбалтыцы?.. Не смяшыце ведаючых людзей! У азначаных населеных пунктах і рэгіёнах за 100.000 рублёў на гэту тэму і размаўляць не стануць. Жаданая «тачка» абыдзецца вам раза ў паўтара даражэй. Так што спяшайцеся ў Мінск! Калі, канешне, маеце столькі грошай і не баіцеся насіць іх у «дыпламаце».

А цяпер паспрабую падвесці эканамічную базу пад вышэйуказаны тэзіс. Мінск і раней не складаў канкурэнцыі вядучым аўтабарахолкам краіны. Трымаўся на плыву выключна дзякуючы багатым пакупнікам каўказскай нацыянальнасці і прыбалтам, якія адсунулі на задворкі рынку мясцовых аўтапакутнікаў. Але Саўмін рэспублікі прыняў грозную пастанову: новы аўтамабіль можна было прадаць толькі праз тры гады і толькі жыхарам Беларусі.

У адрозненне ад многіх непрацуючых, гэты ўрадавы дакумент аказаўся вельмі эфектыўным. Пільная дзяржаўтаінспекцыя здымала з уліку легкавушку строга праз тры гады пасля яе куплі. Прыток новенькіх «Жыгулёў» і «Масквічоў», якія складаюць аснову аўтабізнесу, рэзка скараціўся. На рынак нібыта накінулі пятлю. Няголеныя асобы з Каўказа ашалела кідаліся па цеснаму асфальтаваму пятачку, што на Партызанскім праспекце, адмаўляючыся верыць сваім вачам: тавару не было! Няўжо можна назваць «таварам» задрыпанае аўто няпэўнай мадэлі і колеру, якія сышлі з канвеера гадоў пятнаццаць назад? Першымі зняліся з наседжанага месца напарстачнікі: іх «рамяство» аказалася нікому не патрэбнае. Пакрыху разышліся па больш спрыяльных гандлёвых кропках «кідалы» і рэкеціры.

На рынку аднавілася цішыня. Адносная, канешне. Самыя трывалыя групы «кідал» працягвалі «кідаць» даверлівых аўтапакутнікаў. Трапляліся ў іх сеткі і вельмі паважныя дзядзькі.

Адзін з іх— мой знаёмы, юрыст, работнік пракуратуры. Перад ад'ездам на работу за мяжу ён вырашыў прадаць бэжавую «дзевятку» гадавога ўзросту. Знайшоў разбітных і выклікаўшых давер хлопцаў. На грошы яны не скупіліся. У ашчадкасе пералічылі на імя юрыста суму, у якую камісійны магазін ацаніў аўтамашыну. Астатнія грошы знаходзіліся ў кейсе пакупніка. Работнік пракуратуры, ён жа прадавец, разам з сябрам, таксама ўладальнікам юрыдычнага дыплома, двойчы пералічылі грошы. Усё было ў ажуры. Засталося адцаць ключы запальвання ў абмен на кейс. Ударылі па руках.

Праз паўгадзіны, прыехаўшы на таксі дамоў, мой знаёмы вырашыў пералічыць наяўнасць. У «дыпламаце» ён выявіў замест пачак грошай элементарныя «лялькі». Гаротніка ледзь не схапіў удар. «Дзевятку» ён прадаў танней, чым купіў у дзяржаўным магазіне. Нонсенс!

Абкрадзены экс-уладальнік «жыгулёнка» кінуўся да знаёмых калег. Тыя толькі рукамі развялі: закон, маўляў, бяссільны, працэс куплі-продажу не выйшаў за межы правіл савецкага гандлю. У якасці кампенсацыі можна хіба што морду набіць нахабным «кідалам»...

Я не сумняваюся, што пракурорскі работнік знайшоў бы спосаб адпомсціць махлярам. Выратавала спрытных хлопцаў тое, што ён тэрмінова вымушаны быў паехаць у Германію. Аклад у цвёрдай валюце, відаць, супакоіў няўдалага прадаўца «рухомасці».

Час ад часу даюць аб сабе ведаць рэкеціры. Рамяство ў гэтых прадстаўнікоў злачыннага бізнесу больш прымітыўнае, чым у «кідал», чаго не скажаш, бадай, аб даходах. Працуюць яны проста. Вылічваюць шчаслівага прадаўца, які атрымлівае дзесяткі «штук» за ўдала прададзены «апарат», і ветліва просяць падзяліцца даходам. Дзеляцца... Куды падзенешся, грошы-то, можна сказаць, дармавыя, спекулятыўныя...

Нядаўна пастанова Саўміна адменена. Па просьбе работнікаў камісійнага аўтамагазіна, між іншым. Многія месяцы яны не выконвалі свае планы. Нават зарплату не было з чаго выплачваць. Ніводзін чалавек, праўда, не звольніўся...

Аўтарынак пачынае ажываць. Па выхадных прадаецца звыш 20 машын. Ёсць сярод іх і зусім новыя. Хто іх прадае? Вось што мне расказаў спрытны малы па імені Толік, старшы прадавец магазіна:

— Новыя аўтамабілі прадаюць у асноўным ваеннаслужачыя. Адны гавораць, што едуць з Мінска. Другія робяць свой бізнес моўчкі. Напэўна, ёсць магчымасць узяць тут жа новую машыну па дзяржцане.

— А тыя, хто едзе ў ЗША, Ізраіль?

— Аддаюць перавагу дарыць аўтамабілі знаёмым. Так прасцей і больш бяспечна. Іншы раз прадаюць. Просяць валюту.

— Ну, а пакупнікі хто?

— Статыстыкай не займаюся, але скажу вам па сакрэту: сярод пакупнікоў новых машын няма прадстаўнікоў самага перадавога і самага рэвалюцыйнага класа. Не знойдзеце і калгаснага сялянства. Купляюць у асноўным маладыя людзі ва ўзросце да 35 гадоў, работнікі, як бы гэта больш дакладна сказаць, недзяржаўнага сектара эканомікі. Кааператары, хлопцы з сумесных прадпрыемстваў і трывалыя прадпрымальныя таварышы.

З дапамогай Толіка я склаў «прэйскурант» цэн на самыя хадавыя тавары аўтарынку.

Аўтамабілі новыя:

— «Волга» — да 150.000 рублёў;

— ВАЗ-2109 — да 100.000 рублёў;

— ВАЗ-2108 — да 90.000 рублёў;

— ВАЗ-2107 — да 100.000 рублёў;

— ВАЗ-21063 — да 80.000 рублёў;

— «Масквіч» (аправа М-2141) — да 40 000 рублёў (бываюць вельмі рэдка).

Быўшыя ў карыстанні аўтамашыны амаль ніхто не прадае па цане, якая ніжэй іх кошту ў дзяржгандлі. Пры мне, напрыклад, за паўгнілую «шасцёрку» выпуску 1975 года прасілі 20 тысяч. Тут жа знайшоўся пакупнік.

Асноўныя запчасткі:

— аўтапакрышка — 400—500 рублёў (у залежнасці ад мадэлі);

— дыск — 150 рублёў;

— крыло — да 1.000 рублёў;

— капот для ВАЗ-2109-08 — да 1.000 рублёў.

Некалькі слоў пра самога Толіка. Жанаты, ёсць дзіця. Мае сваю «тачку» не новую, але ўпаўне... Скардзіцца на нізкі аклад — 150 «рэ». Але «хлебнае» месца кідаць не мае намеру...

Яшчэ адна навіна для аўтапакутнікаў: рэзкае падзенне попыту на замежныя маркі. Гады два назад уезд у парадныя вароты рынка дышачага на ладан «мерседэса» выклікаў у публікі стаўбняк. Машыну рвалі з рук. Сёння наш змучаны аўтааматар стаў разборлівым. Перад замежнымі мадэлямі ён аддае перавагу савецкім. Прычыны наўрад ці трэба шукаць у пачуцці патрыятызму. Яны наверсе: запчасткі... Паламаецца што-небудзь на «жыгулёнку», хоць у тры разы даражэй, але купіш. А што рабіць, калі «аўдзі» стане на прыкол? Фара да «мерседэса», напрыклад, каштуе каля 4 тысяч рублёў.

У некаторыя дні колькасць прапаноўваемых замежных марак перавышае колькасць айчынных аўтамашын. Але мала каму ўдаецца выгадна — тысяч за 50—80 — «штурхнуць» тавар, набыты за бясцэнак у Германіі або яшчэ дзе...

Ірвачы прыляцелі, як толькі былі зняты забароны. Бегаюць вакол рынку, шукаючы, дзе б і каго клюнуць... З'явіліся саліднныя грамадзяне з вусамі ў кепі-«аэрадромах». Усё больш маладых цёмнатварых людзей, якія з лянотай трымаюць жвачку ў роце. Вочы іх запальваюцца толькі пры ўбачанні прыстойнага «апарата».

...Не паспеў прыпаркавацца, як у акно высунулася кудлатая галава.

— Прадаеце? — спытала «галава», апяраджваючы канкурэнтаў, якія дружным натоўпам сабраліся каля машыны.— Колькі?

— А колькі даеш?

— Ды мне не па зубах,— прызнаецца кудлаты. На «кідалу» ён нібыта не падобны.— Мне больш таннейшую і прасцейшую.

Аўтапакуты на тэмы рыначных варыяцый працягваюцца.

Васіль ЗДАНЮК.

Фота Ігара МАКАЛОВІЧА.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

27 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Ружовы вецер». Дак. фільм.
9.05. «Азірніся, Расія». Гісторыя рускай сядзібы. «Алупка».
9.55. Рытмічная гімнастыка.
10.25. «Антарктычная аповесць». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Капітан Саўры-Галава». 1-я серыя.
17.35. «Домік для ўсіх», «Дадабай і будзільнік». Мультфільмы.
18.00. «Выбарг». Дак. фільм.
18.20. Зачытайце маё пісьмо...
18.25. Панарама.
18.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Дынама» (Масква). У перапынку **(19.45)** — Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.50. Калыханка.
21.05. «Карпацкія крыніцы». Фільм-канцэрт.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Маст. фільм «Марскі воўк». 3-я серыя.
10.05. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
11.05. Дак. фільм. «Пяю табе, мая сяброўка».
11.15. Рабі з намі, рабі, як мы, рабі лепш за нас.
12.00. ТСН.
12.15. Паводле зводак МУС СССР.
12.30. Кінапанарама.
14.00. «Я вам спяю». Песні А. Серага.
14.30. «Дачасныя людзі». Пра былых студэнтаў саратаўскіх ВНУ, асуджаных за дзейнасць «Групы рэвалюцыйнага камунізму».
15.00. ТСН.
15.15. «Асеннія ранішнікі». Маст. фільм. 1-я серыя.
16.20. Канцэрт рускай духоўнай музыкі.
16.35. Фільм — дзецям. «Корцік». 2-я серыя.
17.45. ...Да 16 і старэйшым.
18.30. ТСН. Міжнародны выпуск.
18.45. «Як Алдар Касэ перахітрыў тыгра». Мультфільм.
18.55. «Мексіканцы на фоне краіны». Фільм 2-гі.
19.45. «Захаваем для нашчадкаў». Прэзентацыя Асацыяцыі народных майстроў і рамёстваў.
19.55. Маст. фільм «Марскі воўк». 3-я серыя.
21.00. Час.
21.40. Паводле зводак МУС СССР.
21.55. Музыка ў эфіры.
23.55. ТСН.
0.15. Народны артыст СССР Я. Лебедзеў. Роздум пра акцёра.
1.35. Маст. фільм «Марскі воўк». 3-я серыя.

Другая агульнасаюзная праграма

7.30. «Брыдж». Тэлебіржа.
8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Народныя мелодыі.
8.35. «Брава, бравачкі». Фільм-канцэрт.
16.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір.
17.00. Грані. Мастацка-публіцыстычная праграма.
18.00. Чатыры погляды на Саюз.
18.45. Парламенцкі веснік Расіі.
19.00. Футбол. ЦСКА —«Шахцёр». У перапынку — весткі.
20.45. Добрай ночы, малышы!
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
22.10. Тэатральны раз'езд. «Крыштальная» Турандот».
23.00. Весткі.
23.15. «Амі-экспрэс».
23.30. «Погляд» з падполля.
23.40. Тэлевізійны музычны абанемент. «У свеце імправізацыі». Перадача 1-я.

28 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Фільмы аб пажарнай бяспецы.
9.05. «Погляд дырыжора». Фільм-канцэрт.
9.35. «Жывая планета». Дак. фільм. «Джунглі».
10.20. «Антарктычная аповесць». Маст. фільм. 3-я серыя.
11.30. Ленінградская студыя дак. фільмаў паказвае...
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Капітан Саўры-Галава». 2-я серыя.
17.35. «Хвілін прыемных сустрэча»: Фільм-канцэрт.
18.00. Моладзь і час. «Інтэрнат», «Прэлюдыя».
19.00. Панарама.
19.30. Наш каментарый. Кааператыўныя пакуты.
19.35. Зваротная сувязь. Па матэрыялах пошты рэдакцыі грамадска-палітычных праграм.
20.20. Персанальныя ЭВМ сёння і заўтра. Аб сучасных замежных інфармацыйных тэхналогіях і шляхах укаранення іх у эканоміку рэспублікі.
20.45. Калыханка.
21.00. «Анкета. Нататкі на палях», «Альтэрнатывы няма». Дак. фільмы.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Маст. фільм «Марскі воўк». 4-я серыя.
10.15. ...Да 16 і старэйшым.
11.00. К. Хачатуран. Канцэрт для віяланчэлі з аркестрам.
11.30. Дак. фільмы «У дрымучы лес з таямнічым месяцам...», «Верш».
12.00. ТСН.
12.15. Інавацыя.
12.30. «Мапет-шоу». Лялечны фільм-канцэрт (Вялікабрытанія). 1-я і 2-я серыі.
13.20. «Дарога даўжынёю ў 150 гадоў». Аб акцёрскай дынастыі Садоўскіх.
14.30. Канцэрт рускага харэаграфічнага і песеннага фальклору.
15.00. ТСН.
15.15. «Асеннія ранішнікі». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.25. Свет захопленых. «Увага, здымаю!»
16.40. Фільм — дзецям. «Корцік». 3-я серыя.
17.50. «Мама, тата і я».
18.20. «Крот і транзістар». Мультфільм (ЧСФР).
18.30. ТСН. Міжнародны выпуск.
18.45. Прамая размова. «Сем дзён з жыцця прэзідэнта рэспублікі». А. Акаеў (Кіргізія).
19.30. Эстрадная праграма.
19.45. Маст. фільм «Марскі воўк». 4-я серыя.
21.00. Час.
21.40. Актуальнае інтэрв'ю.
21.55. «ВІД» прадстаўляе: «Поле цудаў», «Музагляд», «Справа», «Шоу-біржа», МТБ. У перапынку **(0.30)** — ТСН.
1.30. «Дом ля дарогі». Фільм-балет па матывах твораў А. Твардоўскага.
2.10. Маст. фільм «Марскі воўк». 1-я серыя.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Раніца дзелавога чалавека.
8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. «Дзявочыя ўзоры». Мультфільм.
17.00. «Субяседнік». Інтэрв'ю з акцёрам Абаленскім.
17.45. «Невядомае золата». Дак. фільм.
18.45. Дзелавое інтэрв'ю.
19.00. Тэніс. Уімблдонскі турнір. Перадача з Англіі.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. «Сустрэча». Мастачка Л. Беспальчай.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.30. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
23.00. Весткі.
23.15. «Пятае кола». Мастацка-публіцыстычная праграма.

РАДЫЁ

28 чэрвеня

Апошнія паведамленні: 5.00, 6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.10, 22.00, 23.00.

7.00 —«Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15—«Вясковыя ростані». 9.15—«Смаленскія сустрэчы». Радыёрасказ Р. Частновай. Перадача 2-я, заключная. 10.15 — для дзяцей. З. Марозаў. «Вецер-працаўнік». Нізка вершаў. 10.25 — «Песні роднага краю». У перадачы прымаюць удзел фальклорныя калектывы. 11.20 — «Саветы: улада і справы». 11.40 — беларуская музыка ў выкананні артыстаў краіны. 12.00 — радыёстанцыя «Саюз». 12.30 —«У абедзенны перапынак». Інфармацыйна-музычная праграма. 13.30 — «На хвалі часу». 14.10 — «Адгукніцеся, людзі!». Рэпартаж з Рэспубліканскага гематалагічнага цэнтра. 14.30 — «Аматарам народнай музыкі». Канцэрт. 14.50 —«Зона асаблівай увагі». Паведамленні з Дзяржаўнага камітэта БССР па праблемах вынікаў катастрофы на ЧАЭС. 15.15 — музычная праграма, прысвечаная калектыву міжкалгаснага санаторыя «Бярэсце». 16.15 —«Горн». Праграма для школьнікаў. 16.40 —«Жывое слова». Радыёклуб. 17.15 — канцэрт. 19.30 — «Парламенцкі дзённік». 20.00 вячэрняя казка. 20.10 —«Дзень нашага жыцця». 20.30—«Міжнароднае становішча. Пытанні і адказы». 21.00 —«На творчым вечары паэта В. Бокава». 22.15 — . гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

27 чэрвеня

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 4.38, 21.45, 17.07; Віцебск — 4.20, 21.44, 17.24; Магілёў — 4.28, 21.34, 17.06; Гомель — 4.35, 21.22, 16.47; Гродна — 4.56, 21.59, 17.03; Брэст — 5.05, 21.50, 16.45.

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца цёплае надвор'е, у паўночна-заходніх раёнах кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ў Гродна — 22—24, Віцебску — 23—25, Магілёве і Брэсце 25—27, Гомелі — 26—28, Мінску — 24—26 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак чакаюцца кароткачасовыя дажджы, тэмпература паветра ўначы 11—16, удзень — 23—28 градусаў цяпла, 29-га чэрвеня стане больш прахладна: уначы 9—14, удзень — 18—23 градусы цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Эканамічны рэпартаж **«Ці сыдуцца полюсы?»**

Б'ём трывогу. **«З вадаёма не вярнуўся».**

Працяг артыкула **«Не спадзявацца на стыхію».** Аўтар — загадчык ідэалагічнага аддзела ЦК КПБ А. А. Савасценка — вядзе размову на тэму **«Што такое сацыялізм? Ці ўстарэў марксізм?»**

Палемічныя заметкі загадчыка Кастрычніцкага РАНА г. Мінска В. Кананoвіча **«У адну школу двойчы не ўвайсці».**

Вяртаючыся да надрукаванага. **«Запозненае раскаянне»** — гісторыя пра дырэктара мінскага магазіна «Вільнюс».

Пад рубрыкай **«Наша спадчына»** — фотарэпартаж **«Тут жыў Францішак Багушэвіч».**

Новыя стаўкі таможных пошлін. Яны ўводзяцца з 1 ліпеня 1991 года.

Юрыдычны клуб.

Чарговы выпуск **«Справы жыццёвыя».**

Інфармацыйныя падборкі: «Кур'ер планеты», «Дзень рэспублікі», «У канцы нумара».

Афіша дня.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 124.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12